

GAZI BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZI JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

2015, Cilt 20, Sayı 1-4 / 2015, Volume 20, Issue 1-4

ISSN 1300-2805

Yayının Türü/Type of Publication: **Yaygın**

Sahibi / Owner

Dr. İbrahim USLAN
Gazi Üniversitesi Rektörü

Genel Yayın Yönetmeni / Editor- in Chief

Dr. Mehmet GÜNAY
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı

Editör / Editor

Dr. İbrahim YILDIRAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Publishing Editor

Dr. Fatih YENEL

Yardımcı Editör / Assistant Editor

Mustafa ALTUNSOY

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Azmi YETİM, Gazi Üniversitesi
Dr. Canan KOCA ARITAN, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Christian WACKER, University of Freiburg/Germany
Dr. Dana BADAU, University of Tirgu Mures/Romania
Dr. Erich MÜLLER, University of Salzburg/Austria
Dr. Erdal ZORBA, Gazi Üniversitesi
Dr. Fatih BEKTAŞ, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Dr. Gıyasettin DEMİRHAN, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Gül T. SÖNMEZ, Lehman College New York/USA
Dr. Gülfem ERSÖZ, Ankara Üniversitesi
Dr. H. Ahmet PEKEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Hülya AŞÇI, Marmara Üniversitesi
Dr. İbrahim YILDIRAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Kanat JANUZAKOV, Manas Üniversitesi, Kırgızistan

Dr. Kemal TAMER, Gazi Üniversitesi
Dr. Konstantinos GEORGIADIS, Uni. of Peloponnese/Greece
Dr. Latif AYDOS, Gazi Üniversitesi
Dr. Manfred LAEMMER, German Sport Uni.Cologne/Germany
Dr. Mehmet GÜNAY, Gazi Üniversitesi
Dr. Mitat KOZ, Ankara Üniversitesi
Dr. Mustafa Levent İNCE, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Ömer ŞENEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Renato MANNO, University of L'Aquila/Italy
Dr. Robert C. SCHNEIDER, The College at Brockport/USA
Dr. Settar KOÇAK, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Suat KARAKÜÇÜK, Gazi Üniversitesi
Dr. Turgay BİÇER, Marmara Üniversitesi
Dr. Ulviye BİLGİN, Gazi Üniversitesi

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Dr. Beyza Merve AKGÜL, Dr. Pınar Yaprak KEMALOĞLU

Dağıtım Koordinatörlüğü / Distribution Coordinator

Dr. Pınar KARACAN DOĞAN
Özgün PARASIZ, Ali ERASLAN, Şenol GÖRAL

Teknik Koordinatörlük / Technical Coordinator

Dr. Esin ESRA ERTURAN ÖĞÜT - Dr. Ebru ÇETİN
Okan Burçak ÇELİK, Merve KARAMAN, Tebessüm AYYILDIZ

İletişim Koordinatörlüğü / Communication Coordinator

Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI
Dr. Sümer ALVURDU, Serkan KURTİPEK, Emre Ozan TİNGAZ

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Abant Sokak No:12, Gazi Mahallesi/ANKARA
E-mail: gbesbd@gmail.com

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi yılda dört kez yayımlanır ve hakemli bir dergidir.

Gazi Journal of Physical Education and Sports Sciences is published quarterly.

All the articles appeared in this journal are published on the opinion of advertiser.

<http://dergipark.gov.tr/gbesbd>

GAZİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ
GAZİ JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES
2015, Cilt 20, Sayı 1-4 / 2015, Volume 20, Issue 1-4
ISSN 1300-2805

Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

- Dr. A. Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Ali Ahmet DOĞAN, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Ali Emre EROL, Gelişim Üniversitesi
Dr. Ali KIZILET, Marmara Üniversitesi
Dr. Arslan KALKAVAN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Atilla ERDEMLİ, İstanbul Üniversitesi
Dr. Atilla PULUR, Gazi Üniversitesi
Dr. Ayşe KİN İŞLER, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Beyza Merve AKGÜL, Gazi Üniversitesi
Dr. Bülent GÜRBÜZ, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Can İKİZLER, İstanbul Esenyurt Üniversitesi
Dr. Caner AÇIKADA, Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Cengiz ARSLAN, Fırat Üniversitesi
Dr. Dilara SEVİMEY ÖZER, Gedik Üniversitesi
Dr. Dilşad MİRZEOĞLU, Sakarya Üniversitesi
Dr. Ebru ÇETİN, Gazi Üniversitesi
Dr. Ekrem Levent İLHAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Emin KURU, Gazi Üniversitesi
Dr. Emine ÇAĞLAR, Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Esin Esra ERTURAN ÖGÜT, Gazi Üniversitesi
Dr. F. Filiz ÇOLAKOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. Fatih KILINÇ, Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Fehmi TUNCEL, Ankara Üniversitesi
Dr. Ferda GÜRSEL, Ankara Üniversitesi
Dr. Füsün ÖZTÜRK KUTER, Uludağ Üniversitesi
Dr. Gazanfer DOĞU, İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Gökhan ÇALIŞKAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Gül BALTACI, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI, Gazi Üniversitesi
Dr. Gülgün ERSOY, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Güner EKENCİ, İstanbul Gelişim Üniversitesi
Dr. Gürbüz BÜYÜKYAZI, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Hakan SUNAY, Ankara Üniversitesi
Dr. Haluk KOÇ, Gazi Üniversitesi
Dr. Hasan KASAP, Gedik Üniversitesi
Dr. Hatice ÇAMLIYER, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Haydar DEMİREL, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Hayri ERTAN, Anadolu Üniversitesi
Dr. İ. Fatih YENEL, Gazi Üniversitesi
Dr. İbrahim CİCİOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. İmdat YARIM, Gazi Üniversitesi
Dr. Kamil ÖZER, Gedik Üniversitesi
Dr. Kürşat KARACABEY, Düzce Üniversitesi
Dr. Mehmet GÜÇLÜ, Gazi Üniversitesi
Dr. Metin KAYA, Gazi Üniversitesi
Dr. Metin SAYIN, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Metin YAMAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Muhsin HAZAR, Gazi Üniversitesi
Dr. Murat Sadullah ÇEBİ, Gazi Üniversitesi
Dr. Mustafa Yaşar ŞAHİN, Gazi Üniversitesi
Dr. Müslim BAKIR, Okan Üniversitesi
Dr. Necla GÜNAY, Gazi Üniversitesi
Dr. Nefise BULGU, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Nevin ATALAY GÜZEL, Gazi Üniversitesi
Dr. Nevin GÜNDÜZ, Ankara Üniversitesi
Dr. Nevin ŞANLIER, Gazi Üniversitesi
Dr. Nevzat MİRZEOĞLU, Sakarya Üniversitesi
Dr. Niyazi ENISELER, Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Nurettin KONAR, İnönü Üniversitesi
Dr. Özbay GÜVEN, Gazi Üniversitesi
Dr. Özlem ORHAN, Gazi Üniversitesi
Dr. Perican BAYAR KORUÇ, Ankara Üniversitesi
Dr. Rana VAROL, Ege Üniversitesi
Dr. Rasim KALE, Gelişim Üniversitesi
Dr. Recep GÜRSOY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dr. Reha ALPAR, Hacettepe Üniversitesi
Dr. Sami MENGÜTAY, Haliç Üniversitesi
Dr. Sedat MURATLI, Akdeniz Üniversitesi
Dr. Sema ALAY, Marmara Üniversitesi
Dr. Seydi Ahmet AĞAOĞLU, 19 Mayıs Üniversitesi
Dr. Seydi KARAKUŞ, Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Sürhat MÜNİROĞLU, Ankara Üniversitesi
Dr. Şefik TİRYAKI, Mersin Üniversitesi
Dr. Tayfun AMMAN, Marmara Üniversitesi
Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. Timur GÜLTEKİN, Ankara Üniversitesi
Dr. Tuba MELEKOĞLU, Akdeniz Üniversitesi
Dr. Turgut KAPLAN, Selçuk Üniversitesi
Dr. Ümit KESİM, Bilgi Üniversitesi
Dr. Velittin BALCI, Ankara Üniversitesi
Dr. Yalçın TAŞMEKTEPLİGİL, 19 Mayıs Üniversitesi
Dr. Zafer ÇİMEN, Gazi Üniversitesi
Dr. Zekai PEHLEVAN, Mersin Üniversitesi

Bu Sayının Hakemleri / Editorial Advisory Board

- Dr. İbrahim CİCİOĞLU, Gazi Üniversitesi
Dr. Seyfi SAVAŞ, Gazi Üniversitesi
Dr. Salih SUVEREN, Gazi Üniversitesi
Dr. Mehmet SEZEN, Gazi Üniversitesi
Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI, Gazi Üniversitesi
Dr. Zafer ÇİMEN, Gazi Üniversitesi

**GAZİ BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ**

**GAZİ JOURNAL OF
PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS SCIENCES**

**Cilt
Sayı
Ocak-Nisan-Temmuz-Ekim**

**XX
1-2-3-4
2015**

**Volumes
Issue
January-April-July-October**

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

**SPORDA PSİKOSOSYAL
ALANLAR**

Beden eğitimi öğretmen adaylarının
mesleklerine karşı tutumları

1 - 10

**Hanifi ÜZÜM
H. Birol YALÇIN
Bilal BİÇER
Bekir YÜKTAŞIR
Yunus YILDIRIM**

**PSYCHO-SOCIAL AREAS
IN SPORT**

Physical education preservice teachers'
attitudes towards teaching

**HAREKET VE ANTRENMAN
BİLİMLERİ**

Zihinsel yetersizliği olan çocuklarla normal
gelişim gösteren akranlarının bazı fiziksel
uygunluk parametrelerinin incelenmesi

11 - 17

**E. Levent İLHAN
Oğuz K. ESENTÜRK**

**MOVEMENT AND TRAINING
SCIENCES**

Investigation of the Some Physical Fitness
Parameters of Mentally Retarded Children and
Their Normally Developed Peers

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ

Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel
bağlılığı

19 - 31

**Hasan Birol YALÇIN
Hanifi ÜZÜM
Bekir YÜKTAŞIR**

SPORTS MANAGEMENT SCIENCES

Organizational commitment of physical
education teachers

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleklerine Karşı Tutumları

Hanifi ÜZÜM¹, H. Birol YALÇIN¹, Bilal BİÇER¹,
Bekir YÜKTAŞIR¹, Yunus YILDIRIM²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

²Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını araştırmaktır. Daha ayrıntılı olarak bu çalışma ile öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm alt grup farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda, genel tarama modellerinden olan kesit alma yaklaşımı ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Çalışmaya, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinden toplam 280 (%70 geri dönüş) gönüllü öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Özgür tarafından 1994 yılında geliştirilen Mesleki Tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.84$ olarak bulunmuştur. Elde edilen veriler betimsel istatistik, korelasyon analizi ve çoklu varyans analizi (teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaş ve okudukları sınıflar ile mesleğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, okudukları bölüm ve cinsiyetleri ile mesleki tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, cinsiyet ($F(1;278)=9,35; p<0,05$) ve bölüm ($F(2;277)=6,03; p<0,05$) değişkenleri ile öğrencilerin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, Mesleki tutum, Meslek seçimi

Physical Education Preservice Teachers' Attitudes Towards Teaching

Abstract

The purpose of this study is to investigate preservice teachers' attitudes and beliefs to physical education. Further, the differences in these dependent variables among subgroups defined by gender, age, years in school, and major field of study are also examined. For the purpose of this study, cross sectional method of survey was employed to analyze relationships among variables. A total of 280 subjects (70% response rate), who were university students in the school of physical education and sport, voluntarily participated in the study. The data were collected by using scale of 'Attitudes Towards Choosing Vocation' which were developed by Ozgur in 1995. In the present study, validity of the instrument was found sufficiently high ($\alpha=.84$). Further, the statistical analyses of the study included descriptive statistics, correlational analyses and univariate analysis. The results of the univariate analysis with Gender ($F(1;278)=9,35; p<.05$) and Major Field of Study ($F(2;277)=6.03; p<.05$) were found to have significant effect on preservice teachers' attitudes and beliefs to physical education. The results of the study was further elaborated and discussed.

Keywords: Work attitudes, career development, preservice teacher

Giriş

İnsanlığın var oluşundan günümüze kadar, bireyler yaşamlarını sürdürebilmek ve bağlı buldukları topluluklarda sosyal bir statü elde edebilmek için büyük çabalar içerisine girmektedirler. Bu amaçla kişilikleri ve yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmek için yaşamlarının büyük bir kısmını eğitim ve öğretim faaliyetleri ile geçirmektedirler. Bu eğitim faaliyetleri sonucunda, mesleki kimliklerini kazanarak topluma faydalı birer fert haline gelmeye çalışmaktadırlar.

Holland'a (1997) göre meslek seçimi kişiliğin bir yansımasıdır. Bu görüşten yola çıkarak günümüzde mesleki kimliğin bireylerin kişilikleri, cinsiyetleri ve toplum içerisinde üstlenmiş olduğu diğer rollerle ilişkili olduğunu söylenebilir. Bir bireye kim olduğu sorulduğunda alınacak ilk cevap; "doktorum, avukatım, öğretmenim, kasabım, manavım" vb. gibi yanıtlar olacaktır. Çünkü insanlar yaptıkları işlerle anılmakta ve tarihe geçmektedirler. Örneğin; Edison denildiğinde bilim adamı, Ali Kuşçu denildiğinde matematik, İbni Sina denildiğinde tıp bilimleri gibi, kişilerin yapmış olduğu meslekler ön plana çıkmaktadır.

Kuzgun'a (1982) göre meslek, bireylerin belirli bir eğitimle edindikleri ve hayatlarını kazanmak için sürdürdükleri düzenli ve kurallı faaliyetlerin bütünüdür. Birey hayatının belirli bir dönemini seçtiği mesleğin gerektirdiği eğitimi almak ve bir kısmını da onun gerektirdiği etkinlikleri yapmakla geçirir. Bireyin hayatında uzun bir zamanı içine alan ve onun üzerinde bir takım etkileri olabilecek mesleği çok dikkatli seçmek zorundadır (Koç, 1994).

Meslek seçiminde pek çok unsur rol oynamaktadır. Bunlar arasında aile, öğretmenler ve arkadaşlar, kitle iletişim araçları, kitaplar ve rastlantılar sayılabilir (Ankay, 1996). Ancak günümüz dünyasında özellikle ülkemizde meslek seçiminde "özentî" büyük rol oynamaktadır. Kitle iletişim araçları vasıtası ile popüler olmuş birçok

meslek dalı (sanatçı, manken, sunucu, sporcu, siyasetçi vb.) bulunmaktadır. İnsanlarımızın çoğu sırf popüler olmak amacıyla sevsin veya sevmesin, yeteneği olsun veya olmasın bu meslek dallarını yapmaya yönelerek telafisi mümkün olmayan hatalar yapmakta ve yanlış meslek seçiminden dolayı mutsuz bir yaşam sürmektedir.

Meslek seçimi: bireyin, toplumun insan gücü ihtiyacını göz önüne alarak ilgi ve yeteneklerine uygun ihtiyaçlarını karşılayabileceği ve kendisini ifade edebileceği ona açık mesleklerden birine yönelmesidir. Meslek seçme aşamasında olan bireylerin dikkate almaları gereken hususları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

1. Seçilmek istenen mesleğin ilgi ve yeteneklere uygunluğu,
2. İhtiyaçları karşılayıp karşılamayacağı,
3. İşe giriş imkânları,
4. Aile.

İdeal olan meslek seçimi, bireyin ilgi ve yeteneklerine uygun gizli güçlerini geliştirebileceği, kendisini ifade edebileceği ve toplumun gelişmesine katkı sağlayabileceği bir mesleğe yönelmesidir. Buda meslek seçiminin mesleki rehberlikle yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Gibson (1981) mesleki rehberliğe duyulan ihtiyacı şu şekilde ifade etmiştir: "Toplumsal ve mesleki yapıdaki karışıklığın artması bireylerin bir mesleği formüle etmelerini ve özümsemelerini güçleştirmiştir." Meslek seçiminin mesleki rehberlikle yapılması gerektiğini aşağıdaki gibi birkaç başlık altında toplamak mümkündür:

1. Bireyin kendisine uygun olan bir mesleğe girebilmesi,
2. Kolay iş bulabilmesi,
3. Mesleğin gerektirdiği etkinlikleri başarabilmesi ve ilerlemesi,
4. Toplumun ihtiyaç duyduğu meslek dallarında dengenin kurulması (Koç, 1994).

Meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken bu kriterlere ek olarak, bireylerin seçecekleri mesleğe yönelik, tutum ve davranışları da oldukça önemlidir.

Tutum terimi sosyal psikolojide genel olarak "Bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir nesneye ilişkin düşünce, duygu ve muhtemelen davranışlarını organize eden bir eğilime işaret etmek için kullanılmaktadır." Bir nesneye ilişkin olumlu tutumu olan bir birey, bu nesneye karşı olumlu davranmaya, ona yaklaşmaya, yakınlık göstermeye ve onu desteklemeye eğilimli olacaktır. Bir nesneye ilişkin tutumu olumsuz olan bir birey ise bu nesneye ilgisiz kalma veya ondan uzaklaşma, eleştirme hatta zarar verme eğilimi gösterecektir (Aydın, 1985). Örneğin seçmiş olduğu mesleğe yönelik olumlu bir tutum ve davranış içerisinde olan birey, yapmış olduğu işi severek yapar ve sürekli olarak kendini, alanı ile ilgili konularda geliştirmeye çalışır. Bu durum kişinin verimliliğini ve buna bağlı olarak da yapmış olduğu işin kalitesini yükseltir. Eğer tam tersi bir durum söz konusu ise birey yaptığı işten zevk alamaz, işine ilgisiz kalır ve zarar verme eğilimi içerine girerek çalışma verimini düşürür.

Günümüzde birçok insan tarafından tercih edilen öğretmenlik mesleği de, bireylerin bu mesleğe yönelik tutumlarından dolayı olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedir.

Öğretmenlik geçmişten günümüze kadar süregelen bir meslektir. İnsanoğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar geçen süre içerisinde, her toplumda önem temsil eden öğretmenlik, bu önemini halen korumaktadır. Toplumlarda bu günkü çabalar, değişen bilim dünyasına ayak uyduracak, toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, üstün bilgi ve beceri ile donatılmış öğretmenlerin yetiştirilmesi üzerinedir (Yıldız, 2003).

Eğitimin niteliği öğretmenin alan bilgisinin yanında, ruh sağlığı ve etkin kişiliği ile de yakından ilgilidir. Öğretmenlerin güçlü bir meslek bilgisine sahip olmaları, bu bilgileri gerçek ortamda uygulamaya dönüştürebilmeleri, öğretmenlik mesleğine ve öğrencilere ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri bakımından nitelikli gelişmeleri gerektirdiği söylenebilir. Öğretmenin tutumu bir duruma, eşyaya ya da insana tepki göstermeye hazır olmasıdır. Bu tutum sınıf atmosferini, eğitim ve öğretimi etkilemektedir. Sözer, bu mesleğe yatkın olanların programlara kaydedilmesi için, öğretmen olacaklara merkezi yerleştirme ve seçme sınavının yanı sıra mesleğe yönelik tutumlarını ölçen ölçeklerin kullanılmasının doğru olacağını belirtmektedir. Öğretmenlik mesleği yalnız bilgi verme rolünü gerektirmemekte, öğrenciler öğretmenin bu yönünden çok tutum ve davranışlarından, duygusal tepkilerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedirler. Yani öğretmenlik mesleği için bireylerde biçimsel eğitimin yanında mesleğe ve öğrencilere karşı olumlu tutuma sahip olma gibi bazı özellikler aranmaktadır (Sunay, 2003).

Öğretmenlik mesleği kendi içerisinde birden fazla bransa ayrılmaktadır. Bu branşlardan biride Beden Eğitimi öğretmenliğidir. Beden eğitimi öğretmenleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanısıra, ülkemizde sporun gelişmesi ve kitlelere yaygınlaştırılmasında spor yönetimi açısından oldukça önemli bir misyona sahiptir. Çünkü Beden Eğitimi öğretmenleri aynı zamanda uzman oldukları alanda, birçok spor örgütünde yöneticilik veya antrenörlük yapabilmektedir.

Bu eğitim kurumlarından yaygın eğitim ile ilgili olan faaliyetleri Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde açılmış olan (Antrenörlük, Hakemlik, Masörlük vb.) kurslar ve seminerler oluşturmaktadır. Örgün eğitim ile ilgili olan faaliyetleri ise Üniversitelerin bünyesinde açılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları yürütmektedir. Bu okullar öğretmenlik, antrenörlük, spor yöneticiliği ve rekreasyon gibi bölümler açarak, sürekli olarak kendini geliştirmektedir. Ancak günümüzde bu okul ve bölüm sayılarının hızla çoğalmasına paralel olarak bu bölümlerin eğitim kalitesinin düştüğü görüşü yaygın olarak kabul görmektedir.

Kuşkusuz bu durum öğrenci niteliğinin de düşmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin üniversitelerdeki başarı durumları, zihinsel faktörler yanında öğrencinin üniversiteye girmeden önceki çevre, mezun olduğu lisenin nitelik ve nicelik yönünden durumu, lise türü, liseden mezun olduğu bölüm, anne-babanın eğitim ve meslek durumu gibi faktörlerle ilgili olabilir (Tuncel, 1999). Öğrenci başarısına etki eden tüm bu faktörlerin yanı sıra öğrencilerin seçmiş olduğu alana yönelik tutum ve davranışları da önemli bir etkidir.

Beden eğitimi ve spor alanında hizmet veren örgütlerin verimli bir şekilde çalışabilmesi için nitelikli ve mesleğini seven iş görenlere ihtiyacı vardır. Bu nitelikli insan gücünün büyük bir bölümü ise üniversitelerimizin beden eğitimi ve spor yüksekokullarının öğretmenlik, antrenörlük, spor yöneticiliği gibi bölümlerde okuyan öğrencilerden sağlanmaktadır. Bu bölümlerde okuyan öğrencilerin seçmiş olduğu mesleğe yönelik tutumlarının araştırılması ve olumsuz tutumlarının giderilmesine yönelik tedbirlerin alınması gelişim açısından büyük bir öneme sahiptir.

Bütün bunların ışığında bu çalışmanın amacı, bu bölümlerde okuyan öğrencilerin mesleğe karşı olan tutumlarını belirlemek, ayrıca deneklerin cinsiyet, yaş ve devam ettikleri sınıf değişkenleri ile mesleki tutum puanları arasındaki farkları ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırma, genel tarama modellerinden biri olan kesit alma yaklaşımıyla ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Abant İzzet Baysal üniversitesinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun Antrenörlük, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan 460 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem ise evren içerisinden oransız eleman örnekleme yöntemi ile rast gele seçilen $n=400$ öğretmen adayından oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Öğretmenlerin Mesleğine Karşı Tutumlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilen anket kullanılmıştır (Özgür, 1994). Anketin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, güvenilirlik katsayısı ($\alpha=.84$) olarak bulunmuştur.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; yaş, cinsiyet, mezun olunan lise, öğrencilerin şu anda okuduğu sınıf ve bölüm v.b değişkenleri belirlemeye yönelik 20 soru; ikinci bölümde ise, deneklerin mesleki tutumlarını ölçmeye yönelik 33 sorudan oluşan 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin 20 sorusu olumlu 13 soru ise olumsuz ifade içermektedir. Sorulara beş kategori üzerinden cevap verilmektedir. Bu cevapların sayısal olarak karşılığı ise Kesinlikle katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kararsızım=3, Katılmıyorum=2, Kesinlikle Katılmıyorum=1 olarak kabul edilmiştir. Olumsuz ifadeler için bu değerler ters çevrilmiştir. Anket araştırmacı tarafından deneklere uygulanan 400 anketten 280 tanesi geri dönmüştür. Geri dönen anketlerin tamamı değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Verilerin istatistiksel analizleri için, SPSS for Windows 11 paket programı kullanılmıştır. Örneklemi oluşturan deneklerin, cinsiyet, yaş, şu anda okudukları sınıf ve okudukları bölüme ilişkin dağılımlarını bulmak için, betimsel istatistik kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının, mesleki tutumlarını belirlemek amacıyla; tutum anketine verdikleri cevapların toplam puanları hesaplanarak değişkenler arasındaki ilişki tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmıştır.

Bulgular

Deneklerin cinsiyet, yaş, şu anda okudukları sınıf ve okudukları bölüme ilişkin yüzdeleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin demografik özelliklerinin yüzde ve frekans dağılımı

		f	%	TOPLAM
Yaş	17-20	64	22.9	280
	21-24	197	70.4	
	25-29	19	6.8	
Cinsiyet	Kadın	100	35.7	280
	Erkek	180	64.3	
Bölüm	Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	39,3	280
	Antrenörlük Eğitimi	129	46,1	
	Spor Yöneticiliği	41	14,6	
Sınıf	1.Sınıf	117	41,8	280
	2.Sınıf	67	23,9	
	3. Sınıf	49	17,5	
	4. Sınıf	47	16,8	

Tablo 1 incelendiğinde; örnekleme oluşturan deneklerin toplam sayısı n=280 olup, bunların %64.3’ünü (n=180) erkekler, %35.7’sini (n=100) ise kadınlar oluşturmaktadır. Deneklerin %22.9’u (n=64) 17-20; %70.4’ü (n=197) 21-24 ve %6.8’i (n=19) ise 25-29 yaşları arasında bulunmaktadır. Okudukları bölüme göre deneklerin %39.3’ü (n=110) Beden Eğitimi öğretmenliğinde, %46.1’i (n=129) Antrenörlük Eğitiminde, %14.6’sı (n=41) ise Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim görmektedir. Deneklerin, %41.8’i (n=117) 1. sınıf, % 23.9’u (n=67) 2. sınıf, %17.5’i (n=49) 3. sınıf ve %16.8’i (n=47) 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde deneklerin yaş değişkenine göre en yüksek tutum puanı aritmetik ortalamasının 21-24 yaşları arasında ($\bar{x}=4.04\pm0.35$), en düşük tutum puanının ise 17-20 yaşları arasında ($\bar{x}=4.00\pm0.41$) olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre en yüksek tutum puanı ortalamaları kadınlarda ($\bar{x}=4.12\pm0.35$) görülmektedir. Bölüm değişkenine göre ise deneklerin en yüksek tutum puanı ortalamaları beden eğitimi öğretmenliği bölümünde ($\bar{x}=4.10\pm0.32$), en düşük tutum puanı ise spor yöneticiliği bölümündedir ($\bar{x}=3.87\pm0.35$). Sınıf değişkenine göre deneklerin en yüksek tutum puanı ortalamalarının 4. sınıf öğrencilerinde ($\bar{x}=4.09\pm0.30$), en düşük tutum puanının ise 1. sınıf öğrencilerinde ($\bar{x}=4.01\pm0.36$) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Deneklerin tutum puanlarının cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları

		n	$\bar{X}$	SS
Yaş	17-20	64	4,0071	,4169
	21-24	197	4,0434	,3544
	25-29	19	4,0191	,3051
Cinsiyet	Kadın	100	4,1218	,3592
	Erkek	180	3,9844	,3610
Bölüm	Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4,1011	,3232
	Antrenörlük Eğitimi	129	4,0266	,3896
	Spor Yöneticiliği	41	3,8736	,3514
Sınıf	1.Sınıf	117	4,0119	,3668
	2.Sınıf	67	4,0393	,4181
	3. Sınıf	49	4,0167	,3419
	4. Sınıf	47	4,0961	,3056
	Genel Toplam	280	4,0335	,3657

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları belirlemek için yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları

		$\sum \bar{X}^2$	Sd	$\bar{X}^2$	F
Yaş	Gruplar Arası	0,06	2	0,03	
	Grup İçi	37,24	277	0,13	0,25
	Toplam	37,30	279		
Cinsiyet	Gruplar Arası	1,21	1	1,21	
	Grup İçi	36,09	278	0,13	9,35*
	Toplam	37,31	279		
Bölüm	Gruplar Arası	1,55	2	0,77	
	Grup İçi	35,75	277	0,12	6,03*
	Toplam	37,31	279		
Sınıf	Gruplar Arası	0,25	3	0,08	
	Grup İçi	37,05	276	0,13	0,63
	Toplam	37,30	279		

* p<0.05

Bu analiz sonucunda, yaş ile deneklerin mesleki tutumları arasında ($F(2;277)=0.25$; $p>0.05$) ve yine deneklerin okudukları sınıf ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(3;276)=0.63$; $p>0.05$) bulunamamıştır. Deneklerin cinsiyeti ile tutum puanları arasında ise anlamlı bir farklılık ($F(1;278)=9,35$; $p<0.05$) bulunmuştur.

Tablo 4. Deneklerin okudukları bölüm ile tutum puanları arasındaki farklılık

	n	X	SS	p
Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4,10	0,32	0.002
Spor Yöneticiliği	41	3,87	0,35	
Antrenörlük Eğitimi	129	4,02	0,38	0.046
Spor Yöneticiliği	41	3,87	0,35	
Bed. Eğt. Öğretmenliği	110	4.10	0.32	0.288
Antrenörlük Eğitimi	129	4.02	0.35	

*p<0.05

Deneklerin öğrenim gördükleri bölüm ile tutum puanları arasında ($F(2;277)=6.03$; $p<0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu tespit etmek için Tukey Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile spor yöneticiliği bölümü, ayrıca antrenörlük eğitimi bölümü ile spor yöneticiliği bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 4).

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular tartışılarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Deneklerin cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde; kadınların ($\bar{X}=4.12\pm 0.35$), erkeklere ($\bar{X}=3.98\pm 0.36$), oranla daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir (Tablo 2). Bu sonuç Kılınc'ın (1997) sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Kılınc cinsiyet faktörü ile deneklerin öğretmenlik mesleğini seviyorum sorusuna verdikleri yanıtların ortalamaları arasında, kadınların ($\bar{X}=4.05\pm 1.05$), erkeklere ($\bar{X}=3.96\pm 1.05$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğunu bulmuştur. Ancak bu iki çalışma sonucunda ortalamalar arasındaki fark çok fazla değildir. Bu sonuçlara bakarak gerek kız öğrencilerin, gerekse erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Deneklerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıflarına göre tutum puanları arasındaki farklılıkları belirlemek için yapılan ANOVA testi sonuçlarını incelediğimizde yaş ile deneklerin mesleki tutumları arasında ($F(2;277)=0.25$; $p>0.05$) anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Literatürü incelediğimizde; Özgür'ün (1994) Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada 18-20, 21-23, 24-26 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yine Sunay (2003) da, Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada yaşın öğrencilerin öğrenim gördükleri alana yönelik tutumlarının oluşmasında ayırt edici bir özellik göstermediğini bulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda deneklerin yaşının, mesleğe yönelik tutumlarının oluşmasında önemli bir etken olmadığını söyleyebiliriz.

Deneklerin cinsiyeti ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(1;278)=9,35$; $p<0.05$) bulunmuştur. Literatür de bu sonucu desteklemektedir. Özgür (1994) de, yapmış olduğu çalışmada cinsiyet bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıklar bularak kız öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğunu saptamıştır. Yine

Saracaloğlu (1992) da, Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilerin mesleki tutumlarını incelemiş ve öğrencilerin tutum puanlarının cinsiyete göre değiştiğini ve kadın öğrencilerin, erkeklere göre daha yüksek bir tutum puanına sahip olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlar, kadın beden eğitimi öğretmeni adaylarının beden eğitimi ve spor alanında yer edinebilme istekleri açısından oldukça önemli bir sonuç olarak görülebilir.

Deneklerin öğrenim gördükleri bölüm ile tutum puanları arasında ($F(2;277)=6.03$; $p<0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi bölümler arasında olduğunu tespit etmek için Tukey Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile spor yöneticiliği bölümü, ayrıca antrenörlük eğitimi bölümü ile spor yöneticiliği bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Literatür de bu sonuçları desteklemektedir. Saraç'ın (2002) Türk Dili Edebiyatı/Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü ile Çağdaş Türk lehçeleri ve Edebiyatı bölümleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük eğitimi öğrencileri okudukları bölüm itibarıyla öğretmenlik mesleğine yönelik formasyon dersleri almaktadırlar. Fakat spor yöneticiliği bölümü öğrencileri formasyon dersleri almamaktadır. Bu nedenle öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları diğer bölümlere göre düşük olabilir.

Deneklerin okudukları sınıf ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık ($F(3;276)=0.63$; $p>0.05$) bulunamamıştır. Saracaloğlu (1992) da, beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucunda, 1-2. sınıfta okuyan öğrenciler ile 3-4. sınıfta okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuçlar bize öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıflara göre değişmediğini göstermektedir. Bu sonuçlara dayanarak, öğretmenlik formasyonu programlarının, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmede etkili söylenebilir. Ayrıca günümüzde özellikle beden eğitimi öğretmeni atamalarına getirilen kısıtlamaların, özellikle son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine neden olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaş ve okudukları sınıflar ile mesleğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Okudukları bölüm ve cinsiyetleri ile mesleki tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, beden eğitimi bölümlerinde okutulan öğretmenlik formasyon derslerinin öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu yönde tutum geliştirmede yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle öğretmen yetiştiren kurumların mevcut programlarını günümüz şartlarına uygun şekilde yeniden gözden geçirerek, çeşitli değişiklikleri yapması gerekmektedir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümü öğrencilerine göre daha yüksek olmasından dolayı, öğretmen atamalarında önceliğin beden eğitimi öğretmenliğinden mezun olan adaylara verilmesi, örgütsel verim açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- Ankay, A.** (1996). Meslek seçiminin önemi ve sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 21(221), 22- 27.
- Aydın, O.** (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öğreti-Pegem Yayınları.
- Holland, J. L.** (1997). *Making vocational choices* (5th edition). NJ:Prentice-Hall.
- Kılınç, M.** (1997). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koç, M.** (1994). K. T. Ü. Fatih Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin mesleki seçimlerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 4(204), 26-30.
- Özgür, F. N.** (1994). *Öğretmenlik mesleğine karşı tutum* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saracaloğlu, A. S.** (1992). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 10-26.
- Saraç, C.** (2002). *Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni adaylarının yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sunay, H., ve Gürbüz, P.** (2003,10-11 Ekim). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri alana ilişkin tutumları (Ankara ili örneği). *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tunçel, Z. ve Saracaloğlu, A. S.** (1999). Spor yüksekokulları öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 63-76.
- Yıldız, K.** (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öğreti-Pegem Yayınları.

Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklarla Normal Gelişim Gösteren Akranlarının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerinin İncelenmesi

Ekrem Levent İLHAN¹, Oğuz Kaan ESENTÜRK¹

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmada zihinsel yetersizliği olan çocuklarla, normal gelişim gösteren akranlarının bazı fiziksel uygunluk parametreleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki çocuklar 9-11 yaş aralığındadır. "Zihinsel Engelli Çocuklar" (ZEÇ) grubu özel eğitimlerine devam eden 8 kız, 10 erkek toplam 18 çocuktan, "Normal gelişim gösteren" (NGG) grubu 9 kız, 13 erkek toplam 22 çocuktan oluşmaktadır. Boy, vücut ağırlığı, beden kitle indeksi, dominant ve nondominant pençe kuvveti, dikey sıçrama, bacak kaldırma, mekik, şınav, gövde hiperekstansiyon, flamingo denge, otur-uzan, ve skinfold (triceps, biceps, scapula, uyluk, göğüs, supraillium) ölçümleri yapılmıştır. Ölçümlerin istatistiksel analizinde SPSS 21.0 programı kullanılarak, gruplar arası farklılıkları test etmek için t-testine başvurulmuştur. Sonuç olarak her iki grubun genel fiziksel özelliklerinde yakınlık vardır. Ancak bazı fiziksel uygunluk parametrelerinin (statik denge, dikey sıçrama, şınav, esneklik) anlamlı derecede NGÇ grubu lehine olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Zihinsel engel, normal gelişim gösteren çocuklar, fiziksel uygunluk

Investigation of the Some Physical Fitness Parameters of Mentally Retarded Children and Their Normally Developed Peers

Abstract

The purpose of this study, the physical fitness parameters of mentally retarded children and those of their normally developed counterparts of the same age group were investigated comparatively. The children that have been investigated in this study are in the age range of 9-11. The group of "Mentally Retarded Children" was formed of 8 female and 10 male children who continue their special education and the "Normally Developed Children" group was formed of 10 females and 12 males. The measurements and tests are, height, weight, body mass index, dominant and nondominant hand grip, vertical jumping, straight-leg, sit-ups, push-ups, body hiperekstantion, static balance, sit&reach and skinfold (triceps, biceps, scapula, thigh, chest, supraillium).SPSS 12.0 statistical program was used for statistics of results. Meaningful differences between groups were tested by using t-test. As a result, there are resemblances between the general physical parameters of the children from the two groups. However, it was found out that certain physical fitness parameters (static balance, vertical jumping, push-ups, flexibility) were in favor of the "Normally Developed Children" group in a meaningful way.

Keywords: *Mentally disorders, normally developed children, physical fitness parameters*

Giriş

Doğanın en belirgin şekilde herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek gerçeklerinden biri de hiç şüphesiz insanlar arasında var olan bireysel farklılıklardır. Bireyler fiziksel, sosyal, ruhsal özellikler yönünden farklı olduğu gibi, zihinsel fonksiyonlar bakımından da birbirinden farklıdır.

En yaygın tanımıyla mental retardasyon; genel zeka fonksiyonları açısından normalin altında olma ve bunun yanında uyumsal davranışlarda yetersizlik gösterme durumu olarak ifade edilmektedir. Uyumsal davranışlarda yetersizlik ise, çocuğun kendi yaşından beklenen ve içinde bulunduğu toplumun bireylerinden beklediği sosyal davranışları gösterememesidir (Ataman, 2003; Ersoy & Avcı 2000; Özer, 2001).

AAID (The American Association on Intellectual and Developmental Disability), zihinsel engelin sadece zeka testi (IQ) ile ölçülen bir kavram olmadığını, aynı zamanda akademik, sosyal ve pratik beceriler gibi uyum sağlayıcı davranışlar aracılığıyla da ölçülebildiğini vurgulamaktadır (Switzky & Greenspan, 2006). Uyum sağlayıcı davranışlar iletişim, öz bakım, sosyal beceriler, akademik fonksiyonlar, benlik saygısı vb... davranışları ifade etmektedir (Astramovich, Lyons & Hamilton, 2005; APA, 2013).

Zihinsel engelli bireyler, bu uyum sağlayıcı davranışlarda görülen eksikliklerin yanı sıra çevre ile etkileşimde bulunma ve keşfetme yeteneklerini sınırlandıran bilişsel zorluklar da tecrübe ederler (APA, 2013; Schalock vd. 2010). Bu zorluklar zihinsel engelli bireylerin sosyal gelişimini derin bir şekilde etkiler ve yaşamları boyunca duygusal ve davranış problemlerine yol açar (De Ruiter vd. 2007; Dykens, 2000). Ayrıca bu bireyler, karmaşık veya yeni bilgileri kavramak, yeni beceriler uygulamak ve öğrenmek için yeterli bir kabiliyete sahip değildirler. Bu sebeple, sosyal olarak geçerli kabul edilen uygun davranış örneklerini görme ve model alma şansları, normal akranlarına göre daha sınırlı

olabilmektedir (Huang & Cuvo, 1997). Oysaki normal gelişim gösteren bireyler sahip oldukları zihinsel becerileri kullanarak ve çevrelerindeki kişileri model alarak, toplumda bağımsız olarak yaşamak için gerekli becerileri kazanmaktadırlar (Emecen, 2011)

“Zihinsel Engelli” (ZE) çocuklar, etiketlenmeseler de arkadaşları arasında popüler değildirlir. Çünkü bu çocukların diğer çocuklara göre uygun olmayan davranışları mevcuttur. Fiziksel görünüşleri ve sağlık durumları, zihinsel fonksiyon eksikliğinin derecesine göre değişmektedir.

Bilim insanları özellikle çocuk ve gençlerde fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi ve hareketsizliğe bağlı risk faktörlerini konu alan araştırmalar üzerinde yoğun olarak çalışmaktadırlar (Akbulut, Özmen, Besler, 2007; Çınar, 2002; Kell, 2000; Srath vd. 2000; Zorba, 2006)

Bazı araştırmalar, hafif derecede zihinsel yetersizliği olan çocukların görünüş ve motor becerilerinin genelde “Normal Gelişim Gösteren” (NGG) akranlarından büyük bir farklılık göstermediğini, ağır ve orta derecede zihinsel yetersizliği olan çocuklarda ise önemli farklılıkların söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum genel fiziksel görünüş için böyle olsa da, fiziksel uygunluk parametreleri açısından, zihinsel engelli çocukların başta az hareket etmeleri ve bunun yanında gelen birçok etmeden dolayı, normal gelişim gösteren çocuklara göre düşük seviyede oldukları, bu alanda yapılan araştırmaların birleştiği ortak bir noktadır.

Zihinsel engeli olan çocuklarda genellikle metabolik ve endokrin bozukluklara ya da genetik mutasyonlara bağlı olarak, fiziksel büyüme ve gelişme normal akranlarının gerisindedir. Bu durum kaba ve ince motor beceriler ile el-göz koordinasyonunu da etkileyebilmektedir (İlhan, 2008a). Fiziksel uygunluk unsurları günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmek, fiziksel aktivitelere katılmak ve yürüme, koşma, atlama, sekme, sıçrama, yakalama, fırlatma gibi motor becerileri yeterli bir şekilde ortaya koymak için gerekmektedir (Özer, 2001; Tamer, 2001)

Bu araştırma zihinsel engelli çocuklarla, normal gelişim gösteren akranlarının bazı fiziksel uygunluk parametrelerinin incelenmesi ve düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2003).

Araştırma kapsamında 9-11 yaş aralığında bulunan toplam 40 çocuk iki ayrı grupta ele alınmıştır. Bu gruplar; “Zihinsel Engelli” (ZE) çocuklar grubu özel eğitimlerine devam eden, bir devlet hastanesinde kurul raporuyla zihinsel engel tanısı konulmuş, eğitsel sınıflandırmaya göre eğitilebilir düzeyde olan, 8 kız, 10 erkek çocuktan, “Normal Gelişim Gösteren” (NGG) çocuklar grubu, ilköğretim 1. kademesinde normal eğitimlerine devam eden, 10 kız, 12 erkek çocuktan oluşmaktadır.

Araştırma grubuna uygulanan fiziksel uygunluk ölçüm ve testler: Boy uzunluğu, vücut ağırlığı, deri altı yağ ölçümü (triceps, biceps, scapula, uyluk, göğüs, suprailium), bacak kaldırma, mekik, pençe kuvveti dominant - nondominant, gövde hiperekstansiyon, flamingo denge testi, dikey sıçrama, otur ve uzan testleridir. Vücut yağ yüzdeleri lange formülüne göre hesaplanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler; SPSS 12.0 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Grupların test parametreleri arasındaki farklılıklar, bağımsız t-testi ile $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak incelenerek veriler tablolaştırılmıştır.

Bulgular

Zihinsel Engelli (ZE) ve Normal Gelişim Gösteren (NGG) grupların fiziksel parametre ölçümleri arasında fark olup olmadığını incelemek üzere gerçekleştirilen t testi sonuçları Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Grupların fiziksel özelliklerinin minimum-maksimum değerleri, ölçüm ortalamaları ve karşılaştırmaları

Özellikler	Grup	N	Min.	Maks.	$\bar{X}$	SD	t	p
Boy Uzunluğu	ZE	18	133.5	160	142.13	6.88	0,407	0,686
	NGG	22	135	162.5	143.11	8.01		
Vücut Ağırlığı	ZE	18	27.5	74	38.27	11.99	0,059	0,953
	NGG	22	28.5	66.5	38.50	11.67		
Beden Kitle İndeksi	ZE	18	14.83	28.6	18.61	3.52	0,163	0,871
	NGG	22	15.2	26.7	18.43	3.22		
Vücut Yağ Yüzdesi	ZE	18	7.9	21.1	13.9	3.67	0,053	0,958
	NGG	22	8.1	18.17	12.96	3.11		

Grupların genel fiziksel özellikleri karşılaştırıldığında (boy uzunluğu, vücut ağırlığı, beden kütle indeksi ve vücut yağ yüzdesi) fiziksel parametre ortalamalarının, NGG grubu lehine olmasına rağmen gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$)

Tablo 2 de, iki grubun fiziksel uygunluk ölçümleri arasında fark olup olmadığını incelemek üzere gerçekleştirilen t testi sonuçları verilmiştir. T testi sonuçları, NGG grubunun sınav ($X=4,81$; $p<0.05$), otur eriş ($X=17,50$; $p<0.05$), denge ($X=5,01$; $p<0.05$) ve dikey sıçrama ($X=19,75$; $p<0.05$) ortalama puanlarının, ZE grubunun ortalama puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğunu göstermiştir.

Tablo 2. Grupların fiziksel uygunluk testlerinin minimum-maksimum değerleri, ölçüm ortalamaları ve karşılaştırmaları

Özellikler	Grup	N	Min.	Maks.	Ortalama	SD	t	p
Bacak Kaldırma	ZE	18	2	8	6.27	1.84	1,35	0,185
	NGG	22	5	9	6.95	1.32		
Mekik	ZE	18	4	9	6.66	1.57	1,345	0,187
	NGG	22	5	9	7.27	1.27		
Şınav Testi	ZE	18	2	6	3.66	1.32	2,156	*0,037
	NGG	22	3	11	4.81	1.91		
Otur-Eriş	ZE	18	4	21.5	15.13	3.91	2,152	*0,038
	NGG	22	11	23	17.50	3.03		
Gövde Hipereks.	ZE	18	14	24	18.11	2.41	1,58	0,122
	NGG	22	16	26	19.31	2.39		
Flamingo Denge Testi	ZE	18	2.34	6.09	4.04	1.19	2,233	*0,032
	NGG	22	3.42	7.8	5.01	1.49		
Dikey Sıçrama	ZE	18	17	22	18.47	1.31	2,094	*0,043
	NGG	22	17	25	19.75	2.29		
Pençe Kuv. Dom.	ZE	18	9.8	29.2	15.91	4.73	0,733	0,468
	NGG	22	9.4	28.6	17.09	5.31		
Pençe Kuv. Nond	ZE	18	9.3	28.4	15.65	5.41	0,356	0,724
	NGG	22	9.3	26.5	16.25	5.27		

*P<0,05

Tartışma ve Sonuç

Grupların genel fiziksel özellikleri karşılaştırıldığında (boy uzunluğu, vücut ağırlığı, beden kütle indeksi ve vücut yağ yüzdesi) ortalamaları, NGG grubu lehine olmasına rağmen gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Grup ortalamaları arasındaki farklılaşma anlamlı olmasa bile ZE grubundaki çocukların ya çok zayıf, ya da kilolu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular literatür ile karşılaştırıldığında, zihinsel engele sahip çocukların, NGG akranlarına göre daha az fiziksel aktivite ve egzersizlere katılabilme fırsatları yakaladıklarından kaynaklı olarak fiziksel uygunluklarının yaşitlarını geriden takip ettiği şeklinde yorumlanmakta olup araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Obrusnikova & Cavalier, 2011; Pan, 2014; Srinivasan, Pescatello, & Bhat, 2014; Staples & Reid, 2010). Ayrıca yapılan çalışmalar, ZE grubunun NGG akranlarına göre aşırı kilo, obezite ve inaktif yaşam tarzı

yönünden daha dezavantajlı oldukları yönünde sonuçları ortaya koymaktadırlar (Curtin, Anderson, Must, & Bandini, 2010; Curtin, Bandini, Perrin, Tyber, & Must, 2005).

Genel fiziksel özellikler bakımından önemli bir nokta ise araştırma grubundaki vücut ağırlıklarının min-max değerlerinin ZE grubunda daha yüksek olmasıdır. Bu durum ZE grubunun heterojen bir görünüme sahip olduğunu göstermektedir. ZE grubunda yer alan bireyler genel ortalama olarak da NNG akranlarına göre daha kısa, daha ağır ve vücut yağ oranları daha yüksektir.

Seçilmiş fiziksel uygunluk testlerinin tamamından elde edilen puan ortalamalarının tamamında ZE grubun daha geride olduğu görülmüştür. Seçilmiş parametrelerden, kol kuvveti, esneklik ve bacak kuvveti puan ortalama değerleri göz önüne alındığında NNG akranlarının lehine anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir.

Farklı nedenlere bağlı olarak engelli bireyler izole edilmiş bir hayatın içerisinde yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri, zihinsel engelli çocuklardaki olumsuz özelliklerin üstesinden gelecek dinamikleri kendi içerisinde bulduran ve bu yönüyle adeta bir rehabilitasyon aracı olarak düşünülebilecek bir mekanizmadır. Çocuklar doğaları gereği gelişmek ve hareket etmek ihtiyacında olan varlıklardır. Bireylerdeki gelişim fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal olarak bir bütün olarak ilerlemektedir. Rahat hareket eden bir çocuğun sosyal gelişimi de bundan olumlu olarak etkilenir (İlhan, 2008b) Sosyal etkileşim olanakları ve aktif bir yaşam biçimi içinde olma yalnızlığın azaltılabilmesi veya ortadan kaldırılabilmesi ve yalnızlık kaygısının azaltılmasına da katkıda bulunabilir. Nasıl ki normal gelişim gösteren bireyler için beden eğitimi ve spor, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası ise, özel beden eğitimi ve spor programları da yaşam kalitesinin artırılması bakımından özel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmelidir.

Kaynaklar

- Akbulut, G., Özmen, M., Besler, T.** (2007). Çağın hastalığı obezite. *Bilim ve Teknik*, 98, 16- 26.
- APA (American Psychiatric Association).** (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. Washington, DC: Author.
- Astramovich, R. L., Lyons, C., & Hamilton, N. J.** (2005). Play therapy for children with intellectual disabilities. *Journal of Child and Adolescent Counseling*, 1(1), 27-36.
- Ataman, A.** (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Curtin, C., Anderson, S. E., Must, A. & Bandini, L.** (2010). The prevalence of obesity in children with children: A secondary data analysis using nationally representative data from the National Survey of Children's Health. *BMC Pediatrics*, 10(11), 24-31.
- Curtin, C., Bandini, L.G., Perrin, E.C., Tybor, D.J. & Must A.** (2005) Prevalence of overweight in children and adolescents with attention deficit hyperactivity disorder and autism spectrum disorders: a chart review. *BMC Pediatric*, 5(1), 48-56.

- Çınar, N.** (2002). Çocukluk çağında şişmanlık nedenleri. *Bilim ve Teknik*, 41, 76-80.
- DeRuiter, K. P., Dekker, M. C., Verhulst, F. C., & Koot, H. M.** (2007). Developmental course of psychopathology in youths with and without intellectual disabilities. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(5), 498-507.
- Dykens, E. M.** (2000). Annotation: Psychopathology in children with intellectual disability. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41(4), 407-417.
- Emecen, D. D.** (2011). Zihin engellilere sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımlarının karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1403-1419.
- Ersoy, Ö. N.** (2000). *Özel gereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri*. İstanbul: Ya-Pa.
- Huang, W. & Cuvo, A. J.** (1997). Social skills training for adults with mental retardation in job-related settings. *Behavior Modification*, 21(1), 3-44.
- İlhan, E. L.** (2008a). Zihinsel engelli çocuklar için beden eğitimi ve sporun genel gelişim süreçleri açısından önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 33(8), 17-24.
- İlhan, E. L.** (2008b). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 315-324.
- Karasar, N.** (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kell, L. E.** (2000). Patterns of physical activity in 9-10 year old american children as measured by heart rate monitoring. *Pediatric Exercise Science*, 12(1), 101-110.
- Obrusnikova, I. & Cavalier, A.** (2011). Perceived barriers and facilitators of participation in after-school physical activity by children with autism spectrum disorders. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 23(3), 195-211.
- Özer, D.** (2001). *Engelliler için beden eğitimi ve spor*. Ankara: Nobel.
- Özer, K.** (2001). *Fiziksel uygunluk*. Ankara: Nobel.
- Pan, C. Y.** (2014). Motor proficiency and physical fitness in adolescent males with and without autism spectrum disorders. *Autism*, 18(2), 156-165.
- Schalock, R. L., Borthwick-Duffy, S. A., Bradley, V. J., Buntinx, W. H. E., Coulter, D. L., Craig, E. M., & Yeager, M. H.** (2010). *Intellectual disability: Definition, classification, and systems of supports*. Washington, DC: American Association of Intellectual and Developmental Disabilities.
- Srath, S.J., Swartz, A. M., Bassett, D. R., Obrian, W. L., King, A. G. & Ainsworth, B.E.** (2000). Evaluation of heart rate as a method for assessing moderate intensity physical activity. *Med. Sci. Sports Exerc.* 32(9), 465-470.
- Srinivasan, S. M., Pescatello, L. S., & Bhat, A. N.** (2014). Current perspectives on physical activity and exercise recommendations for children and adolescents with autism spectrum disorders. *Physical Therapy*, 94(6), 875-889.
- Staples, K. L., Reid, G.** (2010). Fundamental movement skills and autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 40(2), 209-217.
- Switzky, N., S. Greenspan, R. S., & Smith, D.** (2006). *What is mental retardation?* Washington: Books and Research Monographs.
- Tamer, K.** (2001). *Sporla fiziksel, fizyolojik performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Ankara: Bağırhan.
- Zorba, E.** (1999). *Herkes için Spor ve Fiziksel Uygunluk*. Ankara: GSGM.
- Zorba, E.** (2006). *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Nobel.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılığı

H. Birol YALÇIN¹, Hanifi ÜZÜM¹, Bekir YÜKTAŞIR¹

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Araştırma Makalesi

Öz

Günümüzde, örgütsel davranış ve örgütsel psikoloji alanında örgütsel bağlılık kavramı oldukça fazla önem kazanmıştır. Bireylerin bağlı bulunduğu örgütle olan bağlantısı veya ilişkisi örgütsel bağlılık olarak tanımlanmaktadır. Örgütlerde bireyler tanımlanırken örgüte yönelik bağlılıkları göz önünde tutulmaktadır. Literatür incelendiğinde, örgütsel bağlılık: tutum ve davranış olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Davranışsal olarak iş görenlerin işe devamlılığının örgütsel bağlılığı geliştirdiği söylenmektedir. Diğer bir etken olan tutum yaklaşımıyla, işgörenler ve örgüt arasındaki tutum ve bağlılık ilişkisi belirtilmektedir. Bu ilişki üç faktörde tanımlanmaktadır. (1) örgütün hedeflerini benimseme ve inanma; (2) örgüt lehinde gönüllü olarak büyük efor ve çaba sarfetme; (3) örgüt içerisinde üyeliğini güçlü bir şekilde devam ettirme isteği. Örgütsel bağlılık araştırmaları ile örgüte yönelik tutumlar açıkça ortaya konularak, bireylerin iş tutumuna yönelik ileriye dönük planlar yapılabilecektir. Bundan dolayı örgütler bireylerin düşük örgütsel bağlılıklarını yükseltecek hizmetler vermeli ve bireyleri yüksek derecede örgütsel bağlılığa sahip olmaları için yönlendirmelidir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre örgütlerin politikalarında ve hedeflerine ulaşmalarında, bireylerin yüksek düzeyde örgütsel bağlılığı ile sağlanacağını göstermektedir. Bu doğrultuda yapılan bu araştırmayla, ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılığı araştırılmıştır. Çalışmada (a) beden eğitimi öğretmenlerinin demografik özelliklerine yönelik değişkenler belirlendi; (b) örgütsel bağlılık alt boyutları belirlendi ve bu alt boyutların, (c) cinsiyet, yaş, medeni durum ve kurum değişkenleri ile olan ilişkisine bakılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda, genel tarama modellerinden olan kesit alma yaklaşımı ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini aynı zamanda örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem grubu Bolu ve Düzce illerinde görev yapan n=46 beden eğitimi öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Hoşgörür, (1997) tarafından geliştirilen Örgütsel Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır (Cronbah Alpha $\alpha = 0.82$). Anketin bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde, Cronbah Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0.68$ olarak tespit edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel istatistik, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve değişkenler arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi kullanılarak çözümlenmiştir. Alt boyutlar arasındaki ilişkiye de korelasyon (Pearson Correlation Moment) analizi ile çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve çalışılan kurum gibi değişkenler ile örgütsel bağlılık alt boyutlarından uyum, yerimseme ve yabancılaşma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($p \leq 0, 05$). Bu sonuçlar derinlemesine tartışılıp yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Örgütsel Bağlılık

Geliş Tarihi/Received: 02.04.2017

Kabul Tarihi/Accepted: 05.05.2017

Organizational Commitment of Physical Education Teachers

Abstract

Recently, the concept of organizational commitment (OC) has gained a lot of emphasis in organizational psychology and organizational behavior. OC has been defined as a bond or link of the individuals to the organization. OC can be considered as the relative strength of an individual's identification with and involvement in a particular organization. According to the literature, OC can be divided into two divisions as; behavioral and attitudinal. Behavioral approach is concerned with the process by which employees come to develop a sense of commitment not to an organization, but to their own actions. On the other hand, attitudinal approach indicates that commitment is an attitude which represents the bond between an employee and an organization. This can be characterized by at least three factors, (1) a strong belief in and acceptance of the organization's goals and values; (2) a willingness to exert considerable effort on behalf of the organization; and (3) a strong desire to maintain membership. Research on organizational commitment revealed that OC is a future oriented attitude rather than job related attitudes. Therefore, individuals with high level commitment tend to have a greater desire to remain in the organization and have better attendance than individuals with low level of commitment. Further, research also showed that individuals with high level commitment have greater desire to reach organization goals and adhere to organization policies. With this general thrust, the purpose of this study is to investigate commitment of physical education teachers to their schools. That is, the study (a) described selected demographics variables of physical education teachers; (b) identified organizational commitment components; and (c) investigated the differences in these variables among subgroups defined by gender, age, marital status, and type of school. For the purpose of this study, cross sectional method of survey was employed to analyze relationships among variables. The subjects of the study were physical education teachers (n=44) who were employed at elementary and high schools in Turkey. The data were collected by using scale of 'Organizational Commitment of Teachers' (OCT) which was developed by Hosgorur in 1997. The previous study indicated that validity of this instrument is sufficiently high (Cronbah Alpha $\alpha = .82$). In the study, validity of the instrument was also found sufficient ($\alpha = .68$). Further, the statistical analyses of the study included descriptive statistics, correlational analyses and one way analysis of variance (ANOVA) and Tukey Post Hoc. The results of the study showed that there were statistically significant differences between independent variables (gender, age, marital status, and type of school) and three facets of organizational commitment (Alienation, Conformity and Settlement) ($p \leq .05$). The results of the study was further elaborated and discussed.

Keywords: Physical Education, Teacher, Organizational Commitment

Giriş

İnsanlığın var oluşundan günümüze kadar, bireyler yaşamlarını sürdürebilmek ve bağlı buldukları topluluklarda sosyal bir statü elde edebilmek için büyük çabalar içerisine girmektedirler. Bu amaçla kişilikleri ve yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi olarak yaşamlarının büyük bir kısmını değişik örgütlerde geçirmektedirler.

Birey hayatının belirli bir dönemini seçtiği mesleğin gerektirdiği eğitimi almak ve belirli bir kısmını da onun gerektirdiği etkinlikleri yapabileceği çalışma ortamında geçirir. İnsan hayatının önemli bir kısmını içine alan bu çalışma ortamlarının birey üzerinde bir takım etkilerinin olabileceği düşünülmektedir. Bu etkiler, bireyin kişiliğine, statüsünün oluşmasına, nasıl bir hayat geçireceğine ve sosyal çevresi ile ilişkilerine etki edebilir (Koç, 1994). Bireylerin seçtikleri mesleklerin onlar üzerinde etkilerinin yanı sıra, bireylerin tutum ve davranışları örgütlerin etkinliğine ve verimliliğine etki etmektedir.

Örgütlerde etkinlik ve verimliliği etkileyen birden çok değişken bulunmaktadır. Bu değişkenler: yönetim ve yönetici davranışları, örgütün içinde bulunduğu kültür, örgüt içi çatışmalar, örgütsel stres, iletişim ve işbirliği, motivasyon, doyum vb. faktörlerin yanı sıra bireylerin yaptığı işe ve örgüte yönelik tutum ve davranışları ile örgütsel bağlılığı da örgütsel verim açısından önemli birer faktördür.

Hepimizin çevremizdeki insan, nesne, fikir ve olaylara ilişkin değişik tutumlarımız vardır. Bu insan, nesne, fikir, kurum ve olaylara ne şekilde tepkide bulunacağımız büyük ölçüde bu tutumlarımız tarafından tayin edilir. Ayrıca birçok sosyal ortamdaki davranışlarımızda, bir ölçüye kadar bu ortamlara ilişkin tutumlarımız tarafından şekillendirilmektedir. Bu nedenle tutumlar konusu; bireyin sosyal ortamlardaki davranışlarını inceleyen sosyal psikolojinin en önemli konularından birini oluşturmaktadır. Tutumlar ilk defa Rosenberg ve Hovland tarafından 1960 yılında incelenmeye başlanmış ve sınıflandırılmıştır. Bu iki sosyal psikoloğa göre tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç tane alt bileşeni vardır. Bilişsel unsurlar bir tutum objesi ile ilgili sahip olunan bilgileri ve bunların sözlü ifadelerini kapsar. Duygusal unsurlar tutum objesine karşı gösterilen duygusal tepkilerle ilgilidir. Davranışsal unsurlar ise o tutum objesine karşı gösterilen tüm davranışlardır (Aydın, 1985).

Örgüt ortamında da inançlar ve tutumlar birbirleri ile neden-sonuç ilişkisinden ötürü sıkı bir bağlantı içindedir. Örgüt ortamında inanç ve tutumların gelişmesi psikologlara göre "etki kanunu" adını verdikleri öğrenme ilkesine dayanmaktadır. Bu ilkeye göre sonunda ödüllendirilmesi muhtemel bir hareket tekrar edilir. Ödüllendirilmeyecek ve aksine cezalandırılacak bir hareket ise tekrar edilmez. Bu nedenle örgüt ortamlarında tutumların ölçülmesi önemlidir. Çünkü insanların inanç ve tutumları önceden bilinirse, davranışları da önceden kestirilebilir ve düzeltilebilir (Başaran, 1991).

Örgütsel davranış alanında son on beş yıl öncesine kadar üzerinde çok sayıda kapsamlı birçok araştırma yapılmış ve başlıca konuları ise iş tatmini-performans ilişkisi olmuştur. Her ne kadar iki değişken bir arada düşünüldüğünde aralarında kesin olumlu yönde bir ilişki olacağı var sayılmışsa da, bu ilişkinin olumluluğunu ve etki yönünü tutarlı bir biçimde destekleyen bulgular elde edilememiştir. Buna karşılık iş tatmini ile işe devamsızlık ve iş gücü dönüşümü gibi işletme açısından olumsuz davranışlar arasında olumsuz yönde ilişki olduğunu destekleyen tutarlı bulgular vardır. O nedenle bireyin işinden tatmin olup olmaması yerine, iş yerine bağlılığı konusu önem kazanmıştır. Burada performans düzeyini etkilemede kuruma bağlılığın daha belirleyici rolü olduğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla, örgütsel davranış alanında özellikle son beş yılda kuruma bağlılık konusunda çok sayıda araştırma yapılmıştır (Baysal & Paksoy, 1999).

Robbins (1997) örgütsel bağlılığı; iş görenlerin kendilerini belirli bir organizasyon ve onun amaçlarıyla birlikte tanımlarken, Morrow (1983) ise örgütsel bağlılığı, iş görenlerin örgütte kalma ve onun için çaba gösterme arzusu ile örgütün amaç ve değerlerinin benimsenmesi olarak tanımlanmıştır.

Örgüte bağlılık, çalışanın çalıştığı örgütün hedeflerini benimsemesi ve o firma

içindeki varlığını sürdürmeyi istemesidir. Kısacası, örgüte bağlılık çalışanın örgüte karşı olan sadakat tutumudur ve çalıştığı örgütün başarılı olabilmesi için gösterdiği ilgidir. Örgüte bağlılık tutumu kişisel (yaş, örgüt içi kıdem ve iç/dış kontrol odağı) ve örgütsel (iş dizaynı ve yöneticilerin liderlik vasıfları) değişkenler ile belirlenebilir. Ayrıca uzun süreli iş güvenliği, kararlara katılabilme fırsatları, işte sorumluluk ve özerkliğe sahip olabilme, ademi merkezietçi örgütsel yapı ve olumlu örgüt iklimi çalışanın örgüte bağlılığı üzerinde etkili olabilir (Yıldız, 1993).

Örgütsel bağlılık konusunda literatür incelediğinde, bir çok araştırmacının konu üzerinde çalışma yaptığı ve örgütsel bağlılık konusunda birden fazla yaklaşımın ortaya çıktığı görülmektedir. Bu yaklaşımlar içerisinde literatürde en fazla kullanılan sınıflandırma Mowdey, Porter ve Steers (1982) tarafından yapılmıştır.

Bu yazarların geliştirmiş oldukları ölçekler, örgüte bağlılık araştırmalarına hükmetmiş ve halende kullanılmaya devam etmektedir. Yazarlar örgüte bağlılığı, bireyin, belirli bir örgüte ilgisi ve o örgütle özdeşleşme derecesi olarak tanımlamışlardır. Kavramsal olarak bu tanımın üç faktörü içerdiğini belirtmişlerdir:

- a. Örgütün amaç ve değerlerini kabul etme ve inanma
- b. Örgüt yararına önemli miktarda gayret gösterme isteği
- c. Örgüte olan üyeliği şiddetli bir şekilde devam ettirme arzusu.

Örgütsel amaçlara bağlılık, sadece belli bir rolün basan derecesini nitelik ve nicelik yönünden yükselterek devamsızlığın ve iş gücü devrinin azalmasına katkıda bulunmakla kalmayıp; aynı zamanda bireyi, örgütsel yaşam ve en üst düzeyde sistem başarısı için gerekli birçok eyleme yöneltir. Örgütsel amaç ve değerlerin içselleştirilmesi ve onlara güçlü bağlılık, en etkili güdü tarzlarından biridir. Bu güdü tarzı, klasik örgüt politikasının sınırları içinde uyulması en zor olanı olarak görülür, içselleştirmenin derecesi, örgütsel amaçların kendi özelliklerine ve bunların bireyin gereksinim ve değerleri ile olan uygunluğuna bağlıdır (Türk, 2003).

Bu bağlamda, buradaki çalışmada örgütsel bağlılık (özdeşleşme, yerimseme, uyuşum, umursamazlık, yabancılaşma) olmak üzere beş alt boyutta incelenmiştir. Bu alt boyutları kısaca açıklayacak olursak;

Özdeşleşme: İşgörenin işinden istediği derecede doyum sağlamasa bile, bilinçli ya da bilinçsiz olarak örgütüne duygusal olarak bağlanıp kendi "ben"i ile örgütü yüksek düzeyde birleştirip onun bir parçası olmasıdır (Hoşgörür, 1997).

Yerimseme: İşgörenin, örgütündeki gelişme ve değişikliklere uyum sağlamak ya da toplumdaki başa çıkamadığı engellemelerden kaçarak örgütüne sığınmak amacı ile, iş yerinde kendine özgü yer edinerek, bu yerdeki her nesnenin kendisinin olduğu hissine kapılıp, bunları denetleme yetkisini kendinde görmesidir (Hoşgörür, 1997).

Uyuşum: İşgörenin, iş yerinde kurallara uymak yanında, kuralın hiç kimseye zararı dokunmayacak kural dışı yanlarını bulup bunları geliştirip yararlanmasıdır (Hoşgörür,

1997).

Umursamazlık: İşgörenin algılaması ve benimsemesi kendisi için çok zor olan duygu ve şartları kabul etmek istemediği zaman, bir bakıma olaylardan, toplumdaki, eylem ve işlemlerden geri çekilerek, çevresinde, örgütünde olup bitenlere ilgisiz kalıp görmezlikten gelerek kayıtsızlık göstermesidir (Hoşgörür, 1997).

Yabancılaşma: örgütün olumsuz koşulları nedeni ile işgörenin, emeğinin ürününü kendine ilişkin olmayan bir etkinlikmiş gibi görerek olaylar üzerinde denetimini yitirme; bireysel ve toplumsal olayları anlayamama; davranışlarını yönetecek ilke, kurallar ve ölçümler bulamama; kültürel değer ve düzgüleri reddetme; toplumdaki atıldığı kanısına kapılıp etkilere tepkisiz kalmasıdır (Hoşgörür, 1997).

Günümüzde bir hizmet kuruluşu olarak faaliyet gösteren eğitim örgütleri de, çalışanlarının yaptığı işe ve örgüte yönelik bağlılık ve tutumlarından dolayı olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedir.

Eğitimin niteliği öğretmenin alan bilgisinin yanında, ruh sağlığı ve etkin kişiliği ile de yakından ilgilidir. Öğretmenin tutumu bir duruma, eşyaya ya da insana tepki göstermeye hazır olmasıdır. Bu tutum sınıf atmosferini, eğitim ve öğretimi etkilemektedir. Öğretmenlik mesleği yalnız bilgi verme rolünü gerektirmemekte, öğrenciler öğretmenin bu yönünden çok tutum ve davranışlarından, duygusal tepkilerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedirler. Yani öğretmenlik mesleği için bireylerde biçimsel eğitimin yanında mesleğe, öğrencilere ve görev yaptıkları örgüte karşı olumlu tutuma sahip olma gibi bazı özellikler aranmaktadır (Sunay, 2003).

Öğretmenlik mesleği kendi içerisinde birden fazla branşa ayrılmaktadır. Bu branşlardan biri de beden eğitimi öğretmenliğidir. Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı örgüte yönelik bağlılık ve tutumlarının araştırılması ve olumsuz tutumlarının giderilmesine yönelik tedbirlerin alınması eğitim veren kurumların verimliliği açısından oldukça önemli olabilir.

Çünkü örgüt yöneticileri birlikte olduğu, yönettiği kişilerin sisteme, sistemin kurallarına ve kendisine karşı olan tutumlarını bilmek zorundadır. İnsanların tutumları bilindiği takdirde onların davranışlarını önceden tahmin etmek, kontrol etmek ve bazı önlemler almak olanaklı olacaktır. Örgüt yöneticisi, işgörenlerin örgüte ve örgütteki çabalara karşı tutumlarını olumlu veya olumsuz hale getirecek faktörleri belirleyebiliyorsa alacağı önlemlerle iş görenleri daha kolay yönlendirebilecektir (Erdoğan, 1997).

Bu amaçla yapılan bu çalışmada, çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptıkları örgüte yönelik bağlılıklarına ilişkin görüşlerini değerlendirmek, bunun yanı sıra bu görüşlerin bazı değişkenlere göre farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu noktada, bu çalışmanın amaçları doğrultusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptıkları örgüte yönelik özdeşleşme-yerimseme-uyuşum-umursamazlık-

yabancılaşma gibi tutum alt boyutlardan hangilerini geliştirdikleri tespit edilerek bu değişkenlerin yaş, cinsiyet, medeni durum, görev yeri ve çalışma yılı ile olan ilişkisi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırma, genel tarama modellerinden biri olan kesit alma yaklaşımıyla ve ilişkisel tarama modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini aynı zamanda çalışma evrenini oluşturmaktadır. Bu örneklem grubu Bolu ve Düzce ilinde görev yapan 46 beden eğitimi öğretmeninden oluşmaktadır.

Bu araştırma da, veri toplama aracı olarak Hoşgörür'ün 1997 yılında "İşgörenlerinin Örgütsel Tutumlarını" ölçmeye yönelik olarak geliştirmiş olduğu ölçek kullanılmıştır ($\alpha=.82$). Bu ölçek özdeşleşme-yerimseme-uyuşum-umursamazlık-yabancılaşma gibi 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı Split-Half yöntemi ile belirlenmiştir. Bu analize göre birinci bölüm ($\alpha=.61$), ikinci bölüm ise ($\alpha=.74$) olarak tespit edilmiştir.

İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgilerle ilgili 6 soru, ikinci bölümde ise eğitim iş görenlerinin örgütsel bağlılığını ölçmeye yönelik 50 sorudan oluşan beşli likert tipi ölçme aracı kullanılmıştır. Çalışmaya katılan denekler sorulara beş kategori üzerinden cevap verilmiştir. Bu kategorilerin sayısal olarak karşılığı ise: 1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Ara sıra, 4=Genellikle, 5=Her zaman olacak şekilde puanlanmıştır.

Veriler anket yöntemiyle Milli Eğitim Müdürlüğünden veri toplama izni alındıktan sonra, doğrudan deneklerin ismine posta yolu ile gönderilmiştir. Anketlerin içerisinde, pulu yapılandırılmış geri dönüş zarfı bulundurulmuş ve anketler tekrar posta yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS for Windows paket istatistik programı ile çözümlenmiştir. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin yaşları, cinsiyetleri, medeni durumları ve şu anki görev yerleri ile ilgili frekans dağılımları betimsel istatistik yöntemi ile belirlenmiştir. Öğretmenlerin, örgütsel bağlılık faktörlerini belirleyen alt boyutlara verdikleri cevapların hangi boyutlarda farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise Tukey testi uygulanmıştır. Alt boyutlar arasındaki ilişki Pearson Correlation Moment analizi ile incelenmiştir.

Bulgular

Çalışmada, örneklemini oluşturan deneklerin toplam sayısı 46 Beden Eğitimi öğretmeninden oluşmuştur. Bunların %73.9'unu (n=34) erkekler, % 26.21'ini (n=12) ise kadınlar oluşturmaktadır. Beden Eğitimi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, medeni durum, şu anda görev yaptıkları yerlere ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin demografik özelliklerine göre yüzde ve frekans dağılımı

		Frekans	%
Cinsiyet	Erkek	34	73.9
	Kadın	12	26.1
Medeni Durum	Evli	24	52.2
	Bekar	22	47.8
Yaş	21-25	12	26.1
	26-30	18	39.1
	31-35	7	15.2
	35-54	9	19.6
Kurum	İlk öğrt.1	3	6.5
	İlk öğrt.2	29	63
	Lise	14	30.4
Toplam		46	100

Tablo 1 incelendiğinde; medeni duruma göre, öğretmenlerin %52.2'sini (n=24) evliler, %47.8'ini (n=22) ise bekarlar oluşturmaktadır. Yaş gruplarına göre öğretmenlerin %26.1'i (n=18) 21-25 yaş, % 39.1'i (n=18) 26-30 yaş, %15.2'si (n=7) 31-35 yaş, %19.6'sı (n=9) ise 35-54 yaşları arasında bulunmaktadır. Öğretmenlerin %6.5'i (n=3) ilk öğretimin 1. kademesinde, %63'ü (n=29) ilk öğretimin 2. kademesinde, %30.4'ü (n=14) ise lisede görev yapmaktadır.

Öğretmenlerin “İş görenlerin Örgütsel Bağlılık” ölçeği alt boyutlarına verdikleri cevapların aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenerek Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Örgütsel bağlılığı oluşturan alt boyutların aritmetik ortalama ve standart sapmaları

Alt Boyutlar	Umursamazlık	Yerimseme	Yabancılaşma	Özdeşleşme	Uyuşum
Aritmetik Ortalama ($\bar{X}$)	3.28	3.80	3.90	4.11	4.12
Standart Sapma (SS)	0.37	0.48	0.47	0.46	0.48

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel bağlılık alt boyutlarından en yüksek birinci derecede “uyuşum” boyutunda ($\bar{X}=4.12\pm0.48$), ikinci derecede “özdeşleşme” alt boyutunda ($\bar{X}=4.11\pm0.46$), üçüncü derecede “yabancılaşma” alt boyutunda ($\bar{X}=3.90\pm0.47$), dördüncü derecede “yerimseme” alt boyutunda ($\bar{X}=3.80\pm0.48$) ve en düşük derecede “umursamazlık” alt boyutunda ($\bar{X}=3.28\pm0.37$), görev yaptıkları örgüte yönelik bağlılık derecelerini göstermektedir.

Deneklerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve kurum değişkenlerin ile örgütsel bağlılık alt boyutları arasındaki aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinin örgütsel bağlılık alt boyutları açısından farkları**Tablo 3.** Deneklerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve kurum değişkenleri ile örgütsel bağlılık alt boyutlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları

		Özdeşleşme	Yerimseme	Uyuşum	Umursamazlık	Yabancılaşma
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet	Erkek	4,15 ± 0.46	3,87 ± 0.48	4,19 ± 0.33	3,29 ± 0.41	3,94 ± 0.45
	Kız	3,99 ± 0.45	3,62 ± 0.44	3,93 ± 0.33	3,25 ± 0.24	3,76 ± 0.49
Medeni Durum	Evli	4,19 ± 0.49	3,87 ± 0.49	4,17 ± 0.33	3,27 ± 0.39	4,02 ± 0.44
	Bekar	4,01 ± 0.41	3,73 ± 0.47	4,07 ± 0.37	3,30 ± 0.37	3,75 ± 0.46
Yaş	21-25	3,99 ± 0.51	3,57 ± 0.55	3,93 ± 0.38	3,29 ± 0.31	3,80 ± 0.64
	26-30	4,07 ± 0.48	3,73 ± 0.49	4,12 ± 0.32	3,40 ± 0.38	3,87 ± 0.40
	31-35	4,12 ± 0.36	4,04 ± 0.21	4,25 ± 0.13	3,20 ± 0.31	4,11 ± 0.44
	36-54	4,32 ± 0.39	4,07 ± 0.35	4,29 ± 0.40	3,11 ± 0.45	3,91 ± 0.35
Kurum	İlk 1.	4,00 ± 0.52	3,50 ± 0.69	4,03 ± 0.27	3,27 ± 0.36	3,56 ± 0.77
	İlk 2.	4,06 ± 0.49	3,73 ± 0.50	4,04 ± 0.35	3,30 ± 0.35	3,89 ± 0.29
	Lise	4,22 ± 0.37	4,02 ± 0.33	4,32 ± 0.31	3,25 ± 0.45	3,97 ± 0.44

Örgütsel bağlılığı ölçen anketin beş alt boyutu arasındaki ilişkiyi ölçmek için korelasyon (Pearson Correlation Moment) analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Örgütsel bağlılığı oluşturan alt boyutlar arasındaki korelasyon analizi

	Özdeşleşme	Yerimseme	Uyuşum	Umursamazlık	Yabancılaşma
Özdeşleşme	1	,742**	,517**	,255	,526**
Yerimseme		1	,748**	,226	,598**
Uyuşum			1	,093	,368*
Umursamazlık				1	,184
Yabancılaşma					1

Tablo 4 incelendiğinde, alt boyutlar arasında en yüksek ilişki ($r=0.74$) uyuşum ile yerimseme alt boyutları arasında iken, en düşük ilişki ($r=0.36$) yabancılaşma ile uyuşum alt boyutları arasında saptanmıştır.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık derecelerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve kurum değişkenlerine göre farklılıklarını belirlemek için yapılan ANOVA testi yapılmış ve sonuçları Tablo 5 ve 6'da verilmiştir.

			$\Sigma \bar{X}^2$	Sd	$\bar{X}^2$	F
Cinsiyet	Özdeşleşme	Gruplar Arası	0.23	1	0.23	1.08
		Grup İçi	9.39	44	0.21	
		Toplam	9.62	45		
	Yerim seme	Gruplar Arası	0.53	1	0.53	2.33
		Grup İçi	10.7	44	0.22	
		Toplam	10.60	45		
	Uyuşum	Gruplar Arası	0.60	1	0.60	5.23*
		Grup İçi	5.07	44	0.11	
		Toplam	5.67	45		
	Umursamazlık	Gruplar Arası	0.01	1	0.01	0.10
		Grup İçi	6.43	44	0.14	
		Toplam	6.45	45		
	Yabancılaşma	Gruplar Arası	0.28	1	0.28	1.31
		Grup İçi	9.67	44	0.22	
		Toplam	9.96	45		
Medeni Durum	Özdeşleşme	Gruplar Arası	0.36	1	0.36	1.72
		Grup İçi	9.25	44	0.21	
		Toplam	9.62	45		
	Yerim seme	Gruplar Arası	0.20	1	0.20	0.87
		Grup İçi	10.40	44	0.23	
		Toplam	10.60	45		
	Uyuşum	Gruplar Arası	0.11	1	0.11	0.91
		Grup İçi	5.56	44	0.12	
		Toplam	5.57	45		
	Umursamazlık	Gruplar Arası	0.00	1	0.00	0.05
		Grup İçi	6.44	44	0.14	
		Toplam	6.45	45		
	Yabancılaşma	Gruplar Arası	0.83	1	0.83	4.03*
		Grup İçi	9.12	44	0.20	
		Toplam	9.96	45		

* 0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 6. Yaş ve kurum değişkenlerinin örgütsel bağlılık alt boyutları açısından farkları

			$\Sigma \bar{X}^2$	Sd	$\bar{X}^2$	F	
Yaş	Özdeşleşme	Gruplar Arası	0.59	3	0.19		
		Grup İçi	9.03	42	0.21	0.92	
		Toplam	9.62	45			
	Yerimseme	Gruplar Arası	1.79	3	0.59		
		Grup İçi	8.81	42	0.21	2.84*	
		Toplam	10.60	45			
	Uyuşum	Gruplar Arası	0.81	3	0.27		
		Grup İçi	4.86	42	0.11	2.33	
		Toplam	5.67	45			
	Umursamazlık	Gruplar Arası	0.57	3	0.19		
		Grup İçi	5.88	42	0.14	1.35	
		Toplam	6.45	45			
	Yabancılaşma	Gruplar Arası	0.43	3	0.14		
		Grup İçi	9.52	42	0.22	0.64	
		Toplam	9.96	45			
	Kurum	Özdeşleşme	Gruplar Arası	0.29	2	0.14	
			Grup İçi	9.33	43	0.21	0.66
			Toplam	9.62	45		
Yerim seme		Gruplar Arası	1.13	2	0.56		
		Grup İçi	9.47	43	0.22	2.58	
		Toplam	10.60	45			
Uyuşum		Gruplar Arası	0.78	2	0.39		
		Grup İçi	4.89	43	0.11	3.44*	
		Toplam	5.67	45			
Umursamazlık		Gruplar Arası	0.01	2	0.00		
		Grup İçi	6.43	43	0.15	0.06	
		Toplam	6.45	45			
Yabancılaşma		Gruplar Arası	0.42	2	0.21		
		Grup İçi	9.54	43	0.22	0.94	
		Toplam	9.96	45			

* 0.05 anlamlılık düzeyi

Bu analiz sonucunda, deneklerin cinsiyeti ile uyum alt boyutu arasında ($F(1;44)=5.33$; $p<0.05$), medeni durum ile yabancılaşma alt boyutu arasında ($F(1;44)=4.03$; $p<0.05$), yaş ile yerim seme alt boyutu arasında ($F(3;42)=2.84$; $p<0.05$) ve deneklerin görev yaptığı kurum ile uyum alt boyutları arasında ($F(2;43)=3.44$; $p<0.05$) anlamlı farklılıklar bulunmuştur Tablo 4-5. Farklılığın hangi alt gruplardan kaynaklandığının ortaya konması için Tukey Post Hoc analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre İlk Öğretimin 2. kademesinde görev yapan öğretmenler ile liselerde görev yapan öğretmenlerin uyum alt boyutunda örgüte bağlılık derecelerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılığını ölçen anketin alt boyutların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde; uyuşum, özdeşleşme, yabancılaşma, yerimseme, umursamazlık gibi boyutların önemlilik sırasına göre büyükten küçüğe doğru sıralandığı görülmektedir (Tablo 2). Hoşgörür (1997) ise örgütsel bağlılığa neden olan faktörleri önemlilik sırasına göre özdeşleşme, yerimseme, uyuşum, umursamazlık ve yabancılaşma boyutlarında sıralayarak, bu çalışmadaki sonuçlara yakın bir sonuç bulmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre denekleri incelediğimizde, en yüksek aritmetik ortalamanın, uyuşum ($\bar{x}=4.19\pm 0.33$) alt boyutu ile erkeklerde, en düşük aritmetik ortalamanın ise umursamazlık ($\bar{x}=3.25\pm 0.24$) alt boyutu ile kadınlarda olduğu görülmektedir. Medeni durum değişkenine göre en yüksek bağlılık puanı aritmetik ortalamalarının, özdeşleşme alt boyutunda ($\bar{x}=4.19\pm 0.49$) evlilerde, en düşük bağlılık puanının ise umursamazlık alt boyutu ile yine ($\bar{x}=3.25\pm 0.24$) evlilerde olduğu bulunmuştur. Yaş değişkenine göre ise deneklerin en yüksek bağlılık puanları ortalamalarının özdeşleşme alt boyutunda ($\bar{x}=4.32\pm 0.39$) 36-54, en düşük bağlılık puanının ise umursamazlık alt boyutunda ($\bar{x}=3.11\pm 0.45$) yine 36-54 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. Kurum değişkenine göre deneklerin en yüksek bağlılık puanı ortalamalarının özdeşleşme alt boyutunda ($\bar{x}=4.22\pm 0.37$) liselerde, en düşük bağlılık puanının ise umursamazlık alt boyutunda ($\bar{x}=3.25\pm 0.45$) yine liselerde görev yapan bölümlerde olduğu görülmektedir (Tablo 3). Bu sonuçlara bakarak beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı örgüte yönelik yüksek düzeyde özdeşleşme ve yerimseme tutumu geliştirdiğini ve orta düzeyde de umursamazlık tutumu geliştirdiğini söyleyebiliriz. Bu sonuç görevinin büyük bir kısmını okul dışı faaliyetlerle geçiren beden eğitimi öğretmenlerinin yüksek bir örgütsel bağlılığa sahip olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık derecelerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve kurum değişkenlerine göre farklılıklarını belirlemek için yapılan ANOVA testi sonuçlarını incelediğimizde; deneklerin cinsiyeti ile uyuşum alt boyutu arasında ($F(1;44)=5.33$; $p<0.05$), anlamlı bir fark çıkmıştır. Kirel'in (1999) market çalışanları üzerinde yapmış olduğu çalışmasında erkeklerin kadınlara göre iş yerine bağlılık konusunda daha yüksek örgütsel bağlılığa sahip olduklarını bulmuştur. Bu sonuçlar evin geçimini sağlamakla yükümlü kişinin erkek, kadının ise evle ilgili sorumlulukları yüklenme taleplerinde olduklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Medeni durum ile yabancılaşma alt boyutu arasında ($F(1;44)=4.03$; $p<0.05$), anlamlı bir fark çıkmıştır. Mathieu ve Zajack'ın örgütsel bağlılıkla ilgili 174 araştırma üzerinde yapılan meta- analiz sonuçlarına göre medeni hal ile bağlılık arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Ergül, 2004). Bu sonuç evli öğretmenlerin sorumluluklarından dolayı bekar öğretmenlere göre daha yüksek bir örgütsel bağlılığa sahip olmalarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Yaş ile yerimseme alt boyutu arasında ($F(3;42)=2.84$; $p<0.05$), anlamlı bir fark çıkmıştır. Mathieu ve Zajack yapmış oldukları incelemeler sonucunda yaş ile örgüte bağlılık arasında olumlu yönde orta düzeyde bir ilişki bulmuşlardır. İncelenen araştırmalarda yaş ilerledikçe, iş görenin alternatif iş bulma olanaklarının sınırlandırılmasına ve artan batık maliyetlere bağlanmışlardır (Ergül, 2004). Bu sonuçlara bakarak öğretmenlik mesleğinde deneyim kazanma, kıdem derecesinin artması ve belirli bir kurumda uzun süreli çalışma ve ileriki yaşlarda alternatif iş bulamama olasılığının örgütsel bağlılığı arttırdığını söyleyebiliriz.

Deneklerin görev yaptığı kurum ile uyuşum alt boyutları arasında ($F(2;43)=3.44$; $p<0.05$) anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Farklılığın hangi alt gruplardan kaynaklandığının ortaya konması için Tukey Post Hoc analizi sonucunda liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ilk öğretim okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek örgütsel bağlılığa sahip oldukları bulunmuştur. Mathieu ve Zajack, örgüt büyüklüğü ile örgüte bağlılık arasında ilişki olduğunu ve büyük örgütlerin üyelerine daha fazla terfi olanakları, daha fazla yan faydalar ve kişiler arası etkileşim fırsatları sağlayarak iş görenlerin bağlılık düzeyini arttırdığını vurgulamaktadırlar (Ergül, 2004). Bu sonuç Hoşgörür (1997) tarafından öğretmenler üzerinde yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Hoşgörür ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerce, orta derecede umursamazlık örgütsel tutumun geliştiğini ve bu tutumun gelişmesinde görev yapılan okul türünün etkili olduğunu bulmuştur. Bu sonuç liselerde görev yapan öğretmenlerin, ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere göre daha iyi çalışma ortamına ve fiziki şartlara sahip olmasından kaynaklanabilir.

Eğitim sistemimizin en önemli yapı taşı olan öğretmenlerimizin görevlerini eksiksiz olarak yerine getirebilmeleri için, görev yaptığı örgütün hedefleri ile kendi hedefleri arasında birliktelik sağlanmalıdır. Bu birliktelik öğretmenlerin görev yaptığı okula yönelik olumlu tutum ve davranış sergilemesi ile sağlanabilir. Bu amaçla yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda beden eğitimi öğretmenlerinin hangi durumları özdeşleşme, yerimseme ve uyuşum boyutları olarak algıladığını araştırıp, elde edilen bulgular doğrultusunda diğer okullarda gerekli tedbirler alınmalıdır. Yine bu çalışma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin kurumuna yönelik orta düzeyde umursamazlık ve yabancılaşma tutumu geliştirdiği bulunmuştur. Öğretmenlerin bu olumsuz tutumlarını giderici tedbirler alınmalı ve özellikle ilköğretim okullarında bu olumsuz tutumların çözümüne yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Aydın, O.** (1985). *Davranış bilimine giriş-4*. (3. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Başaran, İ. E.** (1991). *Örgütsel davranış: İnsan üretim gücü*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Baysal, A. C. & Paksoy, M.** (1999). İş tatmini ve örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 28(1), 7-15.
- Erdoğan, İ.** (1997). *İşletmelerde davranış*. İstanbul: Dönence Basım ve Yayımlar Hizmetleri.
- Eren, E.** (2000). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. (6. Baskı). İstanbul: Beta Basım.
- Ergül, B.** (2004). *Örgütsel bağlılık*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü Yönetim ve Organizasyon Yüksek Lisans Programı Seminer çalışması.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.** (2004). *Tarihçe*. (<http://www.gsgm.gov.tr/#>).
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.** (2004). *Sözleşmeli spor uzmanı ve antrenör çalıştırması hakkında yönetmelik*. (<http://www.gsgm.gov.tr/#>).
- Hoşgörür, V.** (1997). *Eğitim işgörenlerinin örgütsel tutumları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılınç, M.** (1997). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kırel, Ç.** (1999). Esnek çalışma saatleri uygulamalarında cinsiyet iş tatmini ve iş bağlılığı ilişkisi. *İ. Ü. İşletme Fakültesi Dergisi*, 28(2), 115-136.
- Koç, M.** (1994). K. T. Ü. Fatih Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin mesleki seçimlerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 204, 4-8.
- Morrow, P. C.** (1983). Concept redundancy in organizational research: the case of work commitment. *The Academy of Management Review*, 8(3), 486-500.
- Mowday, R. T., Porter, L. W., & Steers, R. M.** (1982). *Employee-Organization Linkages*. New York: Academic.
- Robbins, S.** (1997). *Organizational behavior concept, controversies and applications*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Steers, M. R. Porter, W. L.** (1991). *Motivation and work behavior*. New York: McGRAW- HILL, INC.
- Türk, A.** (2003). *Eğitimde örgütsel bağlılık*. Eğitimcilerin Dünyası <http://www.eğitim1.sitemmynet.com>.
- Yaman, M.** (2000). *Spor örgütünün yönetsel iklimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Yazım Kuralları

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD), yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi tarafından yayınlanan hakemli bir dergidir. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'nde, beden eğitimi ve spor alanlarında yayınlara (Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi, Hareket ve Antrenman Bilimleri, Spor Sağlık Bilimleri, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri ve Rekreasyon) yer verilmektedir.

Gönderilen yazılar daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olmalıdır. Herhangi bir sempozyum ya da kongrede sunulan yazılarda kongrenin adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu ya da fonu tarafından desteklenen çalışmalarda, desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.

Editörlerin ön değerlendirmeye tabi tuttuğu yazılar içerik ve biçim bakımından incelenmek üzere en az iki hakeme gönderilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen yazılar gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Düzeltilmiş metni belirtilen süre içinde dergiye ulaştırmak yazarın sorumluluğundadır. Düzeltilmiş metin, gerekli olduğu hâllerde değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenir.

Metinlerde, metin içi göndermeler ile kaynakça, tablo ve şekil oluşturmada, Amerikan Psikologlar Birliği tarafından yayınlanan APA 6 yazım ilkeleri esas alınmalıdır.

Yayımlanması için dergiye gönderilen yazıların, kabul edildikten sonraki yayın hakkı, yayımlandıktan sonraki her türlü telif hakkı Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'ne aittir.

Dergiye gönderilen yazıların incelenmeye alınması için aşağıdaki şartların yerine getirilmiş olması gerekmektedir:

1. Yazılarda ifade edilen düşüncelerden yazarları sorumludur.
2. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılardan ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazının içeriğinde olabilecek çarpıtmalardan, alıntıyı yapan ve yayımlayan kişi ya da kuruluşlar yasalar karşısında sorumludur.
3. Gazi BESBD'ye gönderilen yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın geri gönderilmez.
4. Yayın Kurulu, yazıda gerekli gördüğü sözcükleri değiştirebilir.
5. Kurallara uymayan yazılar yayımlanmaz.
6. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.
7. Yayınlanan her araştırmanın verilerinin 5 yıl süre ile araştırmacı tarafından saklanması zorunludur. Yayın politikamız gereğince zaman zaman bazı yazıların verileri ve analiz programları yazarlarından istenebilecektir.
8. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman 12 punto ile 1,5 satır aralıklı ve 2,5cm'lik kenar boşlukları bırakılarak ve 20 sayfayı geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
9. Yazılarda Türk Dil Kurumunun imlâ (yazım) kılavuzu örnek alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır.
10. Yazılar, başlık, özet (Türkçe ve İngilizce), anahtar sözcükler, ana metin, yazar notları (gerekirse), yazışma adresi, kaynaklar ve ekler (gerekirse) bölümlerini içermelidir.

I. Başlık:

En fazla 10-12 kelimedenden oluşan ve 14 punto büyüklüğünde yazılan makale başlığı, yazar(lar)ın adı, soyadı ve çalıştığı kurumu içermelidir. Kurum adları başlık sayfasının alt kısmında 10 punto olarak verilmelidir.

II. Özet ve anahtar sözcükler:

Araştırmanın Türkçe ve İngilizce özetleri araştırmanın amacını, araştırmanın yöntemini, araştırmada varılan sonucu ve yapılan başlıca önerileri kapsamalıdır. Özetler, her iki dilde 'Özet' ve 'Abstract' başlıkları altında 250 kelimeyi aşmayacak şekilde, tek paragraf ve iki yana yaslı olmalıdır. Özetler; amaç, örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu, verilerin analizi, kısaca bulgular ve sonuç cümlesini içermelidir. Anahtar sözcükler (3 ila 6 arasında) Türkçe özetin altında 'Anahtar Sözcükler' ve İngilizce özetin altında 'Key Words' başlığı kullanılarak verilmelidir.

III. Ana metin:

Araştırma makalelerinde metin, sırasıyla giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinden oluşmalıdır. Derleme türü makalelerde, makalenin içeriğine bağlı olarak bu sıra izlenmeyebilir. Ana metin "Giriş" alt başlığı ile başlamalıdır. Yöntem, Bulgular, Tartışma ve Sonuç bölümleri yeni bir sayfadan başlamaz; bir bölüm bittikten sonra, aynı sayfada diğeri onu izler.

Giriş: Bu bölümde, gerekçeleri ile birlikte problem ve araştırmanın kuramsal ya da kavramsal çerçevesi ortaya konulmalıdır. Test edilecek hipotezler ve dayanakları belirtilmeli ya da araştırmanın amacı ifade edilmelidir. Bunlar yapılırken başka kaynaklardan paragraflar hâlinde alıntılarının yapılması yerine araştırmacı kendi sözcükleri ile yazının mantığını oluşturmalı, dolaylı aktarma yoluyla görüşleri ifade etmeli, bir görüşü destekleyen, bu görüşe karşı çıkan ya da tarafsız kalan kaynaklar verilmelidir. Şüphesiz gerektiğinde doğrudan aktarma da yapılabilir. Genelden özele, geçmişten bugüne doğru ya da daha başka ama mutlaka mantıkî bir sıra izlenmelidir. Tanımlar, kısaltmalar, varsayımlar ve sınırlılıklar, eğer varsa, bu bölümde gerekçeleri ile birlikte sunulmalıdır. Araştırmanın bu bölümü bir bütün olarak verilebileceği gibi gerektiğinde alt başlıklar altında da verilebilir.

Yöntem: Araştırma grubu/örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu ve verilerin analizi olmak üzere 4 alt bölümden oluşmalıdır. Araştırmada izlenecek yöntem araştırmanın tekrarına imkân verecek şekilde açık ve anlaşılır bir dille ifade edilmelidir. Bu bilgiler araştırmanın türünü, desenini, evren ve örneklemine, veri toplama araçlarını, veri toplama biçimini ve verilerin nasıl analiz edileceğini içermelidir. Eğer izlenecek yöntemin gerekçeleri problem bölümünde tartışılmamış ise burada mutlaka tartışılmalıdır. Veri toplama araçlarının özellikleri, geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği konusunda bilgi verilmelidir. Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler, kullanılma amacı, kullanılan anlamlılık düzeyleri belirtilmelidir.

Bulgular: Araştırmanın denencelerini test etmek amacı ile kullanılan istatistiksel analizleri, her değişkene ait ortalama ve standart sapma değerlerini içermelidir. Tablolar ve şekiller metin içinde verilmelidir. Tablolarda verilen bilgiler bir de yazı ile aynen tekrar edilmemeli; tabloda dikkati çeken özel durumlara işaret edilmelidir. Tablo yazısı ve tablo numarası, tablonun üstünde ve sola dayalı olarak verilmeli, tablo başlığı tablo numarasının yanından itibaren yazılmalıdır. Tablo başlığında, yalnızca birinci kelimenin

ilk harfi büyük olmalı, diğer kelimeler küçük harfle başlamalı ve devam etmelidir. Tablolarda word programında hazırlanmalı, tablolarda dikey çizgiler olmamalı ve yatay çizgilerin nerelerde olması gerektiği konusunda APA 6 kurallarına bakılmalıdır. Tablo, içeriğine göre 9-11 punto olarak hazırlanabilir. Tablo içeriğinde satır aralarına boşluk verilmemelidir. Şekil numarası ve şekil başlığı şeklin altında yer almalıdır. Özel baskı gerektiren şekil ve fotoğraflarla ilgili giderler, yazar tarafından karşılanır.

Tartışma: Araştırma bulgularının literatür ışığında açıklanmasını ve tartışılmasını içermelidir.

Sonuç ve öneriler: Araştırmanın amacına uygun, ona cevap niteliğinde bir sonuç ortaya konulmalıdır. Sonuç mutlaka bulgulara dayalı ve onlarla açıklanabilen bir yapıda olmalıdır. Bu araştırmanın bulguları ve ulaşılan sonucun ışığı altında uygulama ve araştırma önerilerine yer verilmelidir.

Yazar notları: Araştırmayı destekleyen kurum(lar)ın ya da araştırmaya katkı sağlayan kişilerin adları ve istenirse teşekkür ifadeleri bu kısımda yer almalıdır.

Yazışma adresi: Sorumlu yazar ile bağlantı kurulabilecek adres, e-mail adresi, telefon numarası ve varsa faks numarası bu bölümde yer almalıdır.

Kaynaklar: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar 'Kaynaklar' listesi içinde yer almalıdır. Kaynak gösterimi için Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi web sayfasındaki yazım kurallarına bakılmalıdır.

Ekler: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Araştırmada kullanılan ölçekler gibi ek bilgileri içerir.

Metin İçi Kaynak Gösterimi

Metin içinde kaynağın belirlenmesi dipnot şeklinde değil, yazarın soyadı, yayın tarihi, doğrudan aktarmalarda sayfa numarası verilerek yapılmalıdır. Örnekler:

Sevim, (2002) ..., Sevim'e (2002,15) göre ...,

Gysbergs ve Henderson (1997) ..., Gysbergs ve Henderson'a (1997) göre ...

Kavcar, Oğuzkan ve Sever (2002)...

Yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, metin içinde geçtiği yerde yukarıda olduğu gibi verilir, daha sonra ise Kavcar ve arkadaşları (2002) ... olarak verilmelidir.

Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise metin içinde ilk geçtiği yerden itibaren Kavcar ve arkadaşları (2002) olarak verilmelidir.

Cümle sonunda, parantez içinde birden fazla esere atıfta bulunuluyor ise, kaynaklar yayın tarihi sırası ile verilmelidir.

Paragraf sonunda kaynaklar, parantez içinde yazar soyadı ve yayın tarihi ile verilmelidir (İmamoğlu, 2002).

Kaynakça Gösterimi

Kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir. Birden fazla yazarlı Türkçe ve yabancı kaynaklar için son yazarın soyadından önce 've' yazılmalıdır.

Kitaplar

Sevim, Y. (2002). *Basketbolda kondisyon antrenmanı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Makaleler

Kavasoğlu, İ. ve Yaşar, M. (2016). Toplumsal cinsiyet normlarının dışındaki sporcular. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 118-132.

Tezler

Şinoforoğlu, T. (2007). *Selim Sırrı Tarcan ve İsveç jimnastiği: Beden eğitiminde İsveç modelinin II. Meşrutiyet dönemi Türk eğitim sistemine entegrasyonu* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bildiriler

Balçıkankılı, G. S.. (2010, Kasım). *Lisans derslerinde sosyal iletişim ağlarının kullanımı üzerine öğrenci görüşleri*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine sunulan bildiri, Spor Bilimleri Derneği / Gazi Üniversitesi, Antalya.

Editörlü kitap

Yıldıran, İ. ve Gültekin, T. (Ed.). (2012). *Anadolu uygarlıklarında spor*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Editörlü kitap içinde bölüm

Aybek, A., Yıldıran, İ. (2016). Baron Pierre de Coubertin'in olimpizm felsefesinde kadın. C. Koca, (Ed.), *Sporun toplumsal cinsiyet halleri içinde* (s. 58-77). Ankara: Spor yayınevi ve Kitabevi.

El Kitapları

Özgüven, İ. E. (1992). HKE Hacettepe kişilik envanteri el kitabı (İkinci revizyon). Ankara: Odak Ofset.

Çeviri kitaplar

Hellman, H. (2001). *Büyük çekişmeler: Bilim tarihinden seçilmiş on tartışma* (Çev. F. Baytok). Ankara: TÜBİTAK.

Anonim

The Chicago manual of style: Fourteenth edition. (1993). Chicago: The University of Chicago Press.

Gazete Makalesi

Ekşi, O. (2002, 23 Mart). İstenen bu muydu? *Hürriyet*, s. 21.

Kurum yayınları

Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005*. Ankara: DPT.

WEB Sitesi

Bir Web sitesinin tümüne (sitedeki belli bir sayfaya değil) atıfta bulunmak için, sitenin adresini vermek yeterli olacaktır. Örneğin,

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği. (t.y.). Kongrelerimiz. Erişim adresi: <http://www.pdr.org.tr>

Duyuru

Children's Defense Fund. (2000, Şubat 25). Urge Congress to Support Increase Investments in Child Care, Head Start and After-School in the FY2001 Budget [Duyuru]. Washington, DC: Autor. İnternet'ten 13 Mart 2000'de elde edilmiştir: <http://www.childrensdefense.org/takeaction/childcare.html>

Özet

Irak, M. (1998). Uyku ve bilgi işleme süreçleri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(1), 17-30. İnternet'ten 08 Ocak 2000'de elde edilmiştir: <http://www.psikolog.org.tr/tpy/1/metehan.htm>

Bir Web sitesinde belirli bir sayfa

Türk Psikologlar Derneği Deprem Özel Çalışma Grubu Basın Bildirisi: Deprem Bölgesi Eğitim Öğretim Yılına Hazır mı?. (1999, 22 Eylül). Erişim adresi: <http://www.psikolog.org.tr/deprem/basinbildiri5.htm>

Elektronik dergiler

VandenBos, G., Knapp,S., & Doe, J. (2001). Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates [Electronic version]. *Journal of Bibliographic Research*, 5, 117-123.

Elektronik Veri Tabanlarından Alınan Makale ve Özetlere Atıfta Bulunma

Elektronik veri tabanları için tarih (CD-ROM'lar için belirtilmez), kaynak (örn.,SSCI, ERIC) ve veri tabanının adı ile diğer ek bilgiler (madde numarası gibi) belirtilmelidir. Web kaynakları için ise, o veri tabanına giriş sayfasının adresi (URL) verilmelidir. (örnek; <http://www.ebscho.com>).

Örnekler

1. Saracho, O. N.(1999). A Factor analysis of preschool children's play strategies and cognitive style. *Educational Psychology*, 19(2), pp 165+ İnternet'ten 08 Ocak 2000'de EBSCO veri tabanından (Academic Search Elite) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
2. EBSCO web sitesi, Academic Search Elite, Business Search Elite, ERIC gibi onlarca veri tabanını bünyesinde bulundurmaktadır. Bu nedenle atıfta bulunurken EBSCO web sitesinden alındığı ifadesine ek olarak ilgili veri tabanının adı da (yukarıdaki örnekte Academic Search Elite) belirtilmelidir

JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

Submission Guidelines

Focus and Scope

Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences (GJPRESS) is a refereed journal published quarterly (January, April, July, October) by Gazi University School of Physical Education and Sports. The journal seeks to serve the professional interests of individuals working in various physical education and sports disciplines. Preferences are given to articles that report educational research, suggested models, reviews of recent literature and discussions that are relevant to educational concerns and issues.

Manuscript Style and Format

APA Style (the style set by the American Psychological Association, sixth edition) is used for text references and notes. To be considered for publication, manuscripts should be written in Times New Roman, 12 pt., 1.5 spacing throughout with margins of 2.5cm. and should not exceed 20 pages.

Submission Requirements

GJPRESS publishes only original works that have not been previously published and that are not under consideration by any other publication. Manuscripts will be sent to at least two referees and they will be sent back to the authors for any corrections when necessary.

Each submission must contain the following components: Title page, abstract (Turkish and English), key words, main text, references, summary (extended summary) appendices, tables, figure titles, figures, notes and correspondence addresses. Tables, figures, pictures and graphics should not exceed margins. For this reason, they can be written with a smaller pt. and with single spacing.

One named copy and two unnamed copies of the manuscript and one CD should be posted or sent by e-mail in Microsoft Word format.

Authors are responsible for opinions expressed in the article. Articles published in the GJPRESS should only quote by showing references. Manuscripts submitted to the GJPRESS will not be returned whether they are published or not. Publishing committee may change words if necessary. Articles that do not comply with the rules will not be published.

No fee will be given to the authors publishing in the GJPRESS. All rights are reserved after manuscripts are published.

It is obligatory for the researchers to keep the data for 5 years. Due to our publishing policies, from time to time some of the data and analysis programmes may be requested from the authors.